

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Jaarbericht 2024

Procesvertegenwoordiging Hof van Justitie van de EU

aal recht | Handvest | Institutioneel recht | Intellectuele eigendom | Landbouw | Mededinging | Milieu | Telecom | Procesrecht | Vervoer | Sociaal recht

[illegible]

Jaarbericht 2024

**Procesvertegenwoordiging
Hof van Justitie van de EU**

Inbreng van de Nederlandse regering

Inhoudsopgave

Voorwoord	8
Hoofdstuk 1	
Procesvertegenwoordiging de Europese hoven	12
Zaakbehandeling	13
Totstandkoming van de Nederlandse inbreng: de ICER-H	13
Procedures voor het Hof en het Gerecht	14
- <i>Prejudiciële zaken</i>	14
- <i>Prejudiciële spoedprocedure en versnelde procedure</i>	15
- <i>Rechtstreekse zaken</i>	15
- <i>Advieszaken</i>	16
De Raadswerkgroep Hof van Justitie	16
Het EU-Agentennetwerk	17
Kennisoverdracht	17
Hoofdstuk 2	
Uitspraken van het Hof van Justitie en het Gerecht	18
Antidumping	19
Asiel en Migratie	20
Belastingen	26
Compensatie luchtpassagiers	29
Consumentenbescherming	30
Energie	31
Gemeenschappelijk douanetarief	32
Intellectueel eigendom	34
Internationale overeenkomsten	35
Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken	36
Landbouw	36
Mededinging	38
Nationale voordracht en benoemingen Hof	38
Natuur en Milieu	39
Omvang verwijzingsplicht nationale rechters	40
Onafhankelijkheid van de rechter	40
Sancties	42
Sociale zekerheid	42
Staatssteun	44
Strafrecht	45

Toegang tot informatie	46
Vervoer	47
Verwerking van persoonsgegevens	48
Volksgezondheid	51
Vrij verkeer van diensten	51
Vrij verkeer van personen	53
Vrij verkeer van vestiging	54

Bijlage 1	
In 2024 afgedane zaken met Nederlandse inbreng	55

Bijlage 2	
Aanhangige zaken per 15 april 2024 waarin de Nederlandse regering meedoet	60

Bijlage 3	
Statistieken van de Nederlandse inbreng bij het Hof van Justitie en het Gerecht in 2024	67

Voorwoord

Voor u ligt het jaarbericht over 2024 van de Nederlandse procesvertegenwoordiging bij het Hof van Justitie van de Europese Unie, het Gerecht en het Hof voor de Europese Vrijhandelsassociatie (het EVA-Hof). Met dit jaarbericht geven wij u inzicht in de werkzaamheden van de Nederlandse procesvertegenwoordiging en informeren wij u over de inbreng van de Nederlandse regering in zaken waarin deze Europese hoven in 2024 uitspraak hebben gedaan.

De zaken die de Europese hoven behandelen hebben betrekking op uiteenlopende onderwerpen. Het Europees recht vormt op belangrijke wijze de Nederlandse rechtspraak en de uitleg die de hoven geven, heeft invloed op onderwerpen waar wij in onze samenleving dagelijks mee te maken hebben. Zo waren er dit jaar zaken over de bescherming van consumenten in verband met de zogeheten *Buy Now, Pay Later*-diensten en over bescherming van persoonsgegevens bij gebruik van data van alle leden door de Nederlandse tennisbond. Een andere opvallende zaak, die ook in de landelijke media de nodige aandacht kreeg, heeft betrekking op de tijdelijke bescherming die Nederland heeft geboden aan zogeheten ‘derdelanders’ die een tijdelijke verblijfsvergunning hadden in Oekraïne ten tijde van het uitbreken van de oorlog daar. In dit jaarbericht komen voorts zaken aan de orde die belangrijk zijn voor het functioneren van de Europese Unie en de bescherming van grondrechten. Bijvoorbeeld de zaak over schadevergoeding die van de Unie gevorderd wordt wegens het tekortschieten van de rechtsstaatmissie van EULEX in Kosovo. Deze zaak is van belang voor de mogelijke toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Omdat de rechtspraak van de Europese hoven van invloed is op de bescherming van de belangen van Unieburgers en ook grote invloed kan hebben op het Nederlandse recht en beleid, brengt de Nederlandse regering actief haar visie naar voren in zaken bij de Europese hoven.

| 9 |

De Nederlandse regering heeft een bijdrage geleverd in 55 zaken die de Europese hoven in 2024 hebben afgedaan. Daarvan betroffen 49 zaken de prejudiciële procedure, waarin nationale rechters vragen stellen over de uitleg of geldigheid van het Unierecht. 21 zaken kwamen voort uit vragen van Nederlandse rechters. Het Hof heeft 1 uitspraak gedaan in een hoger beroepszaak in een procedure van de Commissie tegen Nederland. Verder heeft de Nederlandse regering in 5 rechtstreekse zaken

geïntervenieerd aan de zijde van één van de hoofdpartijen bij het geschil. In 2024 waren er geen uitspraken van het EVA-Hof in zaken waaraan de Nederlandse regering een bijdrage heeft geleverd. Het oordeel van de Europese hoven van de in dit jaarbericht besproken zaken komt in meerderheid overeen met het door de Nederlandse regering ingebrachte standpunt.

In 2024 was er een bijzondere ontwikkeling in de organisatie van het Hof van Justitie. Vanaf 1 oktober 2024 is ook het Gerecht bevoegd om uitspraak te doen in prejudiciële zaken die zien op vijf afgebakende onderwerpen: het gemeenschappelijk btw-stelsel, accijnzen, het douanewetboek, de tariefindeling van goederen, compensatie voor en bijstand aan passagiers bij instapweigering of bij vertraging of annulering van vervoersdiensten en het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten. Het zal nog even duren voordat het Gerecht in dit kader arrest heeft gewezen. In dit jaarbericht treft u daarom nog geen prejudiciële uitspraken aan van het Gerecht met Nederlandse deelname. Wel is reeds de eerste Nederlandse verwijzingsuitspraak door het Hof voor verdere behandeling doorgezonden aan het Gerecht. Dit betreft een prejudiciële verwijzing van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch van 18 december 2024 in een accijnszaak (T-690/24, Kolinsen).

| 10 |

Een andere bijzonderheid was dat in oktober 2024 de termijn eindigde van de Nederlandse rechter in het Hof, Sacha Prechal. Zij was sinds 2010 rechter in het Hof. Zij is opgevolgd door Ben Smulders, die voor 6 jaar als rechter in het Hof is benoemd, tot oktober 2030.

Dit jaarbericht is in twee hoofdstukken ingedeeld. Het eerste hoofdstuk geeft een overzicht van de werkzaamheden van de Nederlandse procesvertegenwoordiging in Luxemburg. Het tweede hoofdstuk bevat een nadere toelichting op de uitspraken in zaken waaraan Nederland heeft deelgenomen.

Wij hopen dat dit jaarbericht de Nederlandse inbreng in Hofzaken inzichtelijk maakt. Mocht u naar aanleiding van dit jaarbericht vragen en/of suggesties hebben dan stellen wij dit zeer op prijs. Deze vragen en/of suggesties kunt u sturen naar DJZ-ER@minbuza.nl. Ook wijzen wij u graag op de website van het Expertise Centrum Europees Recht van de afdeling Europees recht van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor meer informatie over Unierechtelijke vraagstukken (www.minbuza.nl/ecer).

Tot slot willen we stilstaan bij het vertrek van onze collega Zandria Pattiha. Zij heeft jarenlang gewerkt op de griffie van het Hofcluster en is per april 2025 met pensioen. Wij danken haar voor haar inzet, zorg voor secure administratie van alle hofzaken en haar warmte en betrokkenheid bij ons team.

Verder willen we markeren dat dit voor Mielle Bulterman het laatste jaarbericht is als hoofd van de afdeling Europees recht van het ministerie van Buitenlandse Zaken en hoofdagent bij het Hof. Zij heeft sinds 2013 met veel plezier de afdeling geleid en denkt met goede herinneringen en dankbaarheid terug aan de samenwerking met de ICER-H en de experts van alle departementen in hofzaken. Haar wacht een nieuwe uitdaging in Brussel, als juridisch adviseur bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU. Per 1 mei 2025 is Jurian Langer hoofd van de afdeling Europees recht en hoofdagent bij het Hof.

Den Haag, 25 april 2025

| 11 |

Namens de gemachtigden bij het Hof van Justitie en het EVA-Hof,

Mielle Bulterman,

hoofd van de afdeling Europees recht, ministerie van Buitenlandse Zaken

Jurian Langer, *hoofd Hofcluster*

Emma Besselink

Marianne Gijzen

Annemarie Hanje

Joost Hoogveld

Pauline Huurnink

Charlotte Schillemans,

Siemen van Ditmarsch, *secretaris ICER-H*

Veerle van Casand, *griffier*

Zandria Pattiha, *paralegal*

Hoofdstuk 1

Procesvertegenwoordiging bij de Europese hoven

Nederland is een actieve lidstaat bij het Hof van Justitie van de Europese Unie, het Gerecht en het Hof voor de Europese Vrijhandelsassociatie (het EVA-Hof). De procesvoering namens de Nederlandse regering bij de Europese hoven wordt uitgevoerd door het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Zaakbehandeling

Momenteel zijn acht juristen bij de afdeling Europees recht van de Directie Juridische Zaken (DJZ/ER) bij het ministerie van Buitenlandse Zaken gemachtigd om in Luxemburg op te treden namens de Nederlandse regering. Deze gemachtigden, ook wel ‘*agenten*’ genoemd, maken deel uit van het Hofcluster. Naast het Hofcluster bestaat DJZ/ER uit een Adviescluster en het Expertisecentrum Europees Recht (ECER). Het hoofd van de afdeling Europees recht is samen met het hoofd van het Hofcluster verantwoordelijk voor de coördinatie van de procesvoering. Samen met de andere agenten treden zij regelmatig op namens de Nederlandse regering in zaken bij de Europese hoven. Het Hofcluster wordt ondersteund door een griffier en een paralegal. Zij zijn belast met de registratie van de zaken, de stroom van processtukken van en naar de hoven, en de distributie naar de verschillende departementen. Het Hofcluster coördineert de voorbereiding en de formulering van het standpunt van de Nederlandse regering voor de Europese hoven in de verschillende procedures bij de Europese hoven. Zoals het overzicht in Hoofdstuk 2 laat zien, kunnen deze zaken alle mogelijke onderwerpen van het Europees recht beslaan.

| 13 |

Totstandkoming van de Nederlandse inbreng: de ICER-H

Beslissingen over deelname aan een hofzaak worden genomen in de Interdepartementale Commissie Europees Recht – Hofzaken (ICER-H). De ICER-H is een vaste interdepartementale werkgroep waarin alle departementen zijn vertegenwoordigd. De ICER-H vergadert elke twee weken en wordt voorgezeten door het hoofd van de afdeling Europees recht of het hoofd van het Hofcluster. Tijdens deze vergaderingen worden de bij de Europese hoven aanhangige zaken en de door deze hoven gedane uitspraken beoordeeld op hun relevantie en mogelijke gevolgen voor Nederland.

Reden voor Nederlandse inbreng in een Hofzaak is bijvoorbeeld dat de uitspraak gevolgen kan hebben voor de Nederlandse regelgeving, het Nederlandse beleid, of dat er mogelijk financiële consequenties zijn. Ook streeft de Nederlandse regering ernaar via deelname (schriftelijk en/of mondeling) in een zaak de rechtsontwikkelingen in het Unierecht te beïnvloeden in een door haar wenselijk geachte richting.

Procedures voor het Hof en het Gerecht

In 2024 zijn er bij het Hof en het Gerecht in totaal 1706 zaken aanhangig gemaakt, waarvan 19 naar aanleiding van prejudiciële verwijzingen door Nederlandse rechters. Het Hof en het Gerecht hebben samen 1785 zaken afgedaan, waarvan 863 zaken door het Hof en 922 door het Gerecht.¹

Prejudiciële zaken

In een prejudiciële zaak stelt een nationale rechter het Hof een vraag over de uitleg of de geldigheid van het Unierecht. Deze procedure, die wordt geregeld in artikel 267 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU), beoogt een doeltreffende en uniforme toepassing van het Europese recht te waarborgen, zodat een verschil in uitleg van het Unierecht in de lidstaten wordt voorkomen. In deze procedure stelt de nationale rechter een prejudiciële vraag in een zogenoemde verwijzingsuitspraak. De term ‘prejudicieel’ duidt erop dat de uitspraak van het Hof over de gestelde vraag voorafgaat aan de eindbeslissing van de nationale rechter. Op deze prejudiciële vraag geeft het Hof antwoord in de vorm van een arrest of met redenen omklede beschikking. De nationale rechter past vervolgens de gegeven uitleg van het Unierecht toe op het nationale geschil. Aan de prejudiciële procedure kunnen de betrokken nationale procespartijen, de lidstaten en de EU-instellingen deelnemen door hun standpunt over de gestelde vragen kenbaar te maken aan het Hof. Alle verwijzingsuitspraken van nationale rechters worden door het Hof aan het Hofcluster van de afdeling Europees recht toegestuurd. Deze uitspraken worden vervolgens in de ICER-H beoordeeld op een eventueel Nederlands belang. Is er een belang voor Nederland, dan wordt besloten tot deelname aan de procedure voor het Hof.

¹ Bron: Gerechtelijke statistieken 2024 van het Hof van Justitie, perscommuniqué nr. 37/25.

De prejudiciële procedure kent in beginsel twee fasen: de fase van de schriftelijke opmerkingen en die van de mondelinge behandeling oftewel de zitting. Zaken kunnen ook zonder zitting worden afgedaan. Lidstaten kunnen zowel in zaken van hun nationale rechters als in zaken afkomstig van nationale rechters uit andere lidstaten opmerkingen indienen. De Nederlandse regering dient in beginsel altijd opmerkingen in bij prejudiciële zaken die het gevolg zijn van verwijzingsuitspraken van de Nederlandse rechters.

Prejudiciële spoedprocedure en versnelde procedure

De gemiddelde duur van een prejudiciële zaak was in 2024 gemiddeld 17,2 maanden. De duur van de prejudiciële spoedprocedure en de versnelde procedure is aanmerkelijk korter. De gemiddelde duur van de prejudiciële spoedprocedure bedroeg in 2024 3,3 maanden. Deze procedures zijn bij wijze van uitzondering van toepassing en worden geregeld in de artikelen 105 en 107 van het procesreglement van het Hof. Volgens de prejudiciële spoedprocedure, de zogenaamde *Procédure Préjudicielle d'Urgence* (PPU), kan een nationale rechter het Hof verzoeken om een spoedbehandeling van een prejudiciële verwijzing wanneer er vragen aan de orde zijn die betrekking hebben op politieke en justitiële samenwerking in strafzaken of op visa, asiel en migratie (deel III, titel V, van het VWEU). In deze procedure kunnen uitsluitend de nationale procespartijen, de EU-instellingen en de lidstaat van de verwijzingsuitspraak deelnemen aan de schriftelijke fase. De overige lidstaten kunnen wel deelnemen aan de mondelinge behandeling. In 2024 heeft het Hof twee uitspraken gedaan in prejudiciële spoedprocedures waarbij Nederland betrokken was. Beide zaken waren afkomstig van Nederlandse rechters.

Bij de versnelde procedure, de zogenaamde *Procédure Préjudicielle Accélérée* (PPA), kunnen alle lidstaten aan de schriftelijke en de mondelinge fase meedoen. Een PPA zaak duurt langer dan een PPU zaak maar korter dan een normale prejudiciële procedure. In 2024 heeft de Nederlandse regering niet aan een PPA zaak meegedaan.

Rechtstreekse zaken

Nederland kan in rechtstreekse zaken optreden als partij of als interveniënt. Als partij kan Nederland optreden als verzoeker of als verweerder. Is Nederland verzoeker, dan stelt hij bijvoorbeeld een beroep tot nietigverklaring in krachtens artikel 263 VWEU. Vaak betreffen deze zaken

een beroep tegen een Commissiebesluit dat is gericht aan Nederland, bijvoorbeeld met betrekking tot staatssteun. Deze beroepen worden in de regel door het Gerecht behandeld. Hogere voorziening is doorgaans mogelijk bij het Hof. In 2024 heeft het Hof één uitspraak gedaan in een door de Commissie ingestelde hogere voorzieningsprocedure waarin Nederland verweerder was.

Nederland kan zich ook als interveniënt voegen in een zaak tussen derde partijen (particulieren, lidstaten, instellingen). Een interventie vindt altijd plaats ter ondersteuning van een van de partijen. De mogelijkheid voor een interveniënt in een rechtstreekse procedure om eigen punten op te werpen is beperkt. Mede om die reden wordt door de lidstaten selectief gebruik gemaakt van deze interventiemogelijkheid. In 2024 zijn 5 uitspraken gedaan in directe zaken met Nederland als interveniënt.

Ook rechtstreekse procedures bestaan in de regel uit twee fasen: een schriftelijke en een mondelinge. De schriftelijke fase bestaat in de regel uit twee rondes. In de eerste ronde maken de partijen hun zienswijze bekend in een verzoekschrift of verweerschrift. In de tweede schriftelijke ronde doen partijen dit middels repliek of dupliek.

| 16 |

Advieszaken

Op grond van artikel 218, lid 11 VWEU kunnen de lidstaten, het Europees Parlement, de Raad en de Commissie bij het Hof advies inwinnen over de vraag of een beoogde internationale overeenkomst die de EU aangaat, verenigbaar is met de EU-Verdragen. In een dergelijke adviesprocedure kunnen zowel lidstaten als instellingen interveniëren om hun visie naar voren te brengen. Advieszaken doen zich niet elk jaar voor. In 2024 heeft het Hof geen uitspraak gedaan in een advieszaak.

De Raadswerkgroep Hof van Justitie

In deze Raadswerkgroep vinden de onderhandelingen plaats over onderwerpen die het Hof aangaan. De Nederlandse inbreng in deze Raadswerkgroepen wordt geleverd door medewerkers van het Hofcluster in samenwerking met de collega's van de (beleids-)Directie Integratie Europa (DIE) en de juridisch adviseur van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU. De Nederlandse instructies voor de onderhandelingen worden afgestemd in de ICER-H. In 2024 is in een aantal bijeenkomsten van de Raadswerkgroep Hof van Justitie gesproken over de wijziging

van de procesreglementen van het Hof en het Gerecht. Die wijzigingen hielden verband met de gedeeltelijke overheveling van bevoegdheid in prejudiciële zaken naar het Gerecht en met het beleid van het Hof voor meer transparantie van de procedures. Daarbij gaat het om streaming van hoorzittingen en om publicatie van de schriftelijke opmerkingen van partijen na verschijnen van het arrest.

Het EU-Agentennetwerk

Het Hofcluster participeert actief in het netwerk van agenten waaraan alle EU-lidstaten deelnemen. Er wordt binnen het netwerk (elektronisch) informatie uitgewisseld over lopende zaken. Daarnaast biedt het netwerk de gelegenheid om het optreden van de verschillende lidstaten in zaken te coördineren. Er vindt bijvoorbeeld geregeld overleg plaats tussen lidstaten, en soms ook de EU-instellingen, ter voorbereiding van een zitting. Tweemaal per jaar is er een agentenbijeenkomst die wordt georganiseerd door de lidstaat die het roulerende EU-voorzitterschap bekleedt. In 2024 waren dat België en Hongarije. Doorgaans nemen het hoofd van de afdeling Europees recht en het hoofd van het Hofcluster hieraan deel. De agentenbijeenkomsten vonden in 2024 plaats in Brussel en Boedapest.

| 17 |

Kennisoverdracht

Het Hofcluster maakt deel uit van de afdeling Europees recht. Deze afdeling is een kennisafdeling die ten dienste staat van het Nederlandse overheidsbeleid. Medewerkers van de afdeling verzorgen regelmatig lezingen en cursussen bij andere departementen en uitvoerende diensten. Leden van het Hofcluster verzorgen ook regelmatig cursussen over de Hofpraktijk en geven lezingen over de ontwikkelingen in het Unierecht, bijvoorbeeld aan universiteiten, de Academie voor Wetgeving en rechtbanken. Er bestaan verschillende mogelijkheden om stage te lopen bij het Hofcluster. Zo bestaat de gelegenheid om de buitenstage van de opleiding tot rechter door te brengen bij het Hofcluster. Daarnaast kunnen studenten een stage lopen bij DJZ/ER om zo kennis te maken met de werkzaamheden van de afdeling en zo ook met de procesvoering bij de Europese hoven. In 2024 hebben 6 student-stagiairs op de afdeling meegewerkt.

Hoofdstuk 2

Uitspraken van het Hof van Justitie en het Gerecht

Hierna volgt gerubriceerd naar onderwerp een overzicht van de zaken waarin in 2024 uitspraak is gedaan door de Europese hoven en waaraan de Nederlandse regering heeft deelgenomen.

Antidumping

Arrest van het Hof van 5 september 2024, zaak C-494/22 P, Commissie / Tsjechië (Briquets de poche)

Het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) heeft tijdens een missie in Laos vastgesteld dat antidumpingrechten werden ontdoken bij de invoer van aanstekers. Tsjechië kon de vastgestelde rechten vervolgens niet innen en verzocht de Commissie te worden ontheven van de verplichting tot het ter beschikking stellen van deze eigen middelen van de Unie. Volgens de Commissie werd echter niet voldaan aan de voorwaarden voor deze vrijstelling. Tsjechië heeft daarop onder voorbehoud het gevraagde bedrag overgemaakt en beroep ingesteld tegen de brief van de Commissie. Dit beroep werd afgewezen, maar het Hof wees wel op de mogelijkheid om schadevergoeding te vorderen wegens ongerechtvaardigde verrijking van de Unie. Hierover gaat de onderhavige procedure. Het Gerecht oordeelde in zijn arrest van 11 mei 2022, zaak T-151/20, dat Tsjechië zijn Unierechtelijke verplichtingen niet heeft verzaakt door niet gelijk na de OLAF-missie de betrokken rechten vast te stellen. Daarbij heeft het Gerecht overwogen dat niet verwacht kon worden dat een lidstaat aantoonde dat de hele inningsprocedure in overeenstemming met het Unierecht is uitgevoerd. Ook is het niet aan Tsjechië te wijten dat het betreffende bedrijf stopte met de invoer van aanstekers. Wel was Tsjechië verplicht een zekerheid te eisen voor de inning van de antidumpingrechten. Het Gerecht kwam uiteindelijk tot de conclusie dat de Unie ongerechtvaardigd is verrijkt voor het deel van het bedrag waarvan Tsjechië de niet-inning niet verweten kan worden. Tegen dat oordeel is de Commissie opgekomen bij het Hof. Het Hof heeft de hogere voorziening toegewezen. Volgens het Hof kan een lidstaat niet vanwege een te late vaststelling van rechten worden ontheven van de verplichting om deze rechten binnen de termijn aan de Commissie ter beschikking te stellen. Het Gerecht heeft om die reden ten onrechte geoordeeld dat Tsjechië niet hoefde aan te tonen dat de verrichtingen inzake de eigen middelen volgens de regels hadden plaatsgevonden. Daarnaast kon het Gerecht niet oordelen dat Tsjechië op het OLAF-verslag mocht wachten zonder verder actie te ondernemen. Het Hof heeft het arrest

van het Gerecht derhalve vernietigd. Deze uitkomst is niet in lijn met het Nederlandse standpunt in deze zaak.

Asiel en Migratie

Arrest van het Hof van 30 januari 2024, zaak C-560/20, Landeshaupmann von Wien (Regroupement familial avec un mineur réfugié) (Oostenrijk)

Een niet-begeleide minderjarige Syriër heeft in Oostenrijk de vluchtelingenstatus verkregen. Zijn ouders en zijn meerderjarige zus, die gehandicapt is en afhankelijk is van de ouders, hebben nadien verzocht om gezinshereniging. De Oostenrijkse autoriteiten hebben deze verzoeken afgewezen, omdat de minderjarige Syriër na de indiening van het verzoek tot gezinshereniging meerderjarig is geworden. Het Hof heeft verduidelijkt dat een als vluchteling erkende niet-begeleide minderjarige ook recht heeft op gezinshereniging met zijn ouders onder de Gezinsherenigingsrichtlijn (richtlijn 2003/86) als hij tijdens de gezinsherenigingsprocedure meerderjarig is geworden. Het recht op gezinshereniging mag niet afhangen van de snelheid waarmee het verzoek wordt behandeld. Verder heeft het Hof geoordeeld dat de gezinshereniging zich bij wijze van uitzondering ook moet uitstrekken tot de meerderjarige zus die door een ernstige ziekte permanente bijstand van haar ouders nodig heeft, omdat het recht op gezinshereniging met de ouders anders feitelijk aan de betrokkene zou worden ontnomen. Het recht op gezinshereniging kan verder niet afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat de vluchteling of zijn ouders voor henzelf en de zus beschikken over huisvesting, een ziektekostenverzekering en voldoende bestaansmiddelen. Het arrest is deels in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 29 februari 2024, zaak C-392/22, X (Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch, Nederland)

X, een Syrisch onderdaan, vraagt asiel in Nederland. Zijn verzoek wordt niet in behandeling genomen, omdat Polen de verantwoordelijke lidstaat is voor de behandeling ervan. Polen heeft ingestemd met een verzoek van Nederland om X terug te nemen, zodat hij kan worden overgedragen aan de Poolse autoriteiten. X vecht deze overdracht aan bij de rechter en stelt daarbij slachtoffer te zijn geweest van pushbacks aan de Poolse buitengrenzen en vervolgens onrechtmatig in bewaring te zijn gehouden aan een grensdoorlaatpost. Het Hof merkt dat pushbacks

en onrechtmatige bewaring aan de grensdoorlaatposten van een lidstaat onverenigbaar zijn met het Unierecht en dat hiermee sprake is van ernstige tekortkomingen in de asielprocedure en de opvangvoorzieningen voor asielzoekers. Echter, dergelijke tekortkomingen kunnen de overdracht van een asielzoeker onder de Dublinverordening (verordening 604/2013) alleen beletten als er ernstige, op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat de betrokkene bij of na de overdracht een reëel risico zou lopen om aan dergelijke praktijken te worden onderworpen en hij daardoor zou kunnen terechtkomen in een toestand van zeer verregaande materiële ontberingen die zo ernstig is dat deze kan worden gelijkgesteld met een door artikel 4 Handvest verboden onmenselijke of vernederende behandeling. De lidstaat die wil overdragen moet meewerken aan de vaststelling van de feiten en mogelijk ook op eigen initiatief rekening houden met alle beschikbare informatie die hem niet onkundig kan zijn. Het arrest is grotendeels in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 11 juni 2024, zaak C-646/21, Staatssecretaris Justitie en Veiligheid (Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch, Nederland)

| 21 |

Twee Iraakse minderjarige zussen hebben in Nederland een herhaald verzoek om internationale bescherming ingediend. Zij hebben er daarbij op gewezen dat zij zijn verwesterd en bescherming nodig hebben, omdat zij na terugkeer naar Irak geen afstand kunnen doen van de “westerse” normen, waarden en feitelijke gedragingen die zij hebben overgenomen. De vraag is of de vrouwen kunnen worden geacht te behoren tot “een bepaalde sociale groep” in de zin van artikel 10, lid 1, onder d, van richtlijn 2011/95, wat een “grond van vervolging” vormt die kan leiden tot verlening van de vluchtelingenstatus. Het Hof komt tot het oordeel dat al naar gelang de omstandigheden in het land van herkomst, (minderjarige) vrouwen uit dat land die als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat zij zich tijdens hun verblijf in een lidstaat daadwerkelijk zijn gaan vereenzelvigen met de fundamentele waarde van gelijkheid tussen vrouwen en mannen, inderdaad tot een bepaalde sociale groep kunnen behoren. Verder overweegt het Hof dat op grond van artikel 24, lid 2 Handvest het belang van een minderjarige in het kader van een individuele beoordeling moet worden vastgesteld, voordat op het verzoek om internationale bescherming wordt beslist. De vragen van de verwijzende rechter die zien op een reguliere verblijfsvergunning, acht het Hof niet-ontvankelijk. Het arrest is gedeeltelijk in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 18 juni 2024, zaak C-753/22, Bundesrepublik Deutschland (Duitsland)

Een Syrische vrouw is in Griekenland als vluchteling erkend en heeft opnieuw om internationale bescherming verzocht in Duitsland. Zij kan niet terugkeren naar Griekenland, omdat zij daar volgens een Duitse rechter een ernstig risico zou lopen op een onmenselijke of vernederende behandeling. Duitsland wees het verzoek om toekenning van de vluchtelingenstatus af en verleende haar subsidiaire bescherming. Het Hof oordeelt dat Duitsland niet verplicht is om het Griekse besluit tot verlening van de vluchtelingenstatus automatisch te erkennen, maar dat mag wel. Nu Duitsland het verzoek niet kan afwijzen wegens het ernstige risico dat verzoekster in Griekenland onmenselijk of vernederend zal worden behandeld, is Duitsland verplicht de voorwaarden voor toekenning van de vluchtelingenstatus opnieuw individueel, volledig en op basis van de actuele stand van zaken te onderzoeken. Daarbij moet wel ten volle rekening worden gehouden met de eerder door Griekenland genomen beslissing. Het oordeel van het Hof is in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 22 |

Arrest van het Hof van 29 juli 2024, zaak C-14/23, Perle (België)

Deze zaak ziet op de uitleg van richtlijn 2016/801 betreffende voorwaarden voor toegang en verblijf van derdelanders met het oog op onderzoek, studie, stages, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisseling, educatieve projecten of au-pairactiviteiten. De Belgische verwijzende rechter stelt een vraag over artikel 20, lid 2, onder f, van deze richtlijn. Op grond hiervan mogen de lidstaten een visumaanvraag weigeren als de lidstaat bewijs of ernstige en objectieve redenen heeft om vast te stellen dat het verblijf van de derdelander andere doelen zou dienen dan die waarvoor hij verzoekt te worden toegelaten. De verwijzende rechter wilde van het Hof weten of een lidstaat hierop een beroep kan doen als deze bepaling (nog) niet uitdrukkelijk in het nationale recht is omgezet. In dat kader kwamen vragen aan de orde over wijzen van implementatie door de lidstaten, die Nederland reden gaven tot deelname aan de zitting. Zonder op dat punt specifiek in te gaan, oordeelt het Hof in het arrest dat de lidstaat zich op de richtlijnbeepaling kan beroepen. Volgens een algemeen beginsel van het Unierecht mogen justitiabelen zich namelijk niet door middel van fraude of misbruik beroepen op het Unierecht. Artikel 20, lid 2, onder f, van de richtlijn sluit de toepassing van dit algemene Unierechtelijke beginsel van verbod van misbruik niet uit. Deze uitkomst is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-406/22, Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (Tsjechië)

Tsjechië heeft het asielverzoek van een Moldaviër afgewezen, omdat Tsjechië Moldavië – met uitzondering van Transnistrië – heeft aangemerkt als “veilig land van herkomst” in de zin van de Procedurerichtlijn (richtlijn 2013/32). Moldavië heeft gebruikgemaakt van de mogelijkheid van artikel 15 EVRM om van bepaalde verplichtingen uit het EVRM af te wijken. Die omstandigheden hebben bij de verwijzende rechter vragen opgeroepen over de uitleg van het begrip “veilig land van herkomst”. Het Hof heeft geoordeeld dat het enkel inroepen van de afwijkingsmogelijkheid van artikel 15 EVRM niet betekent dat een derde land niet langer voldoet aan de criteria om als veilig land van herkomst te worden beschouwd. Dit oordeel is in lijn met het Nederlandse standpunt. Het Hof heeft verder geoordeeld dat een land niet als veilig land van herkomst kan worden aangemerkt als bepaalde delen van dat land niet voldoen aan de voorwaarden van de Procedurerichtlijn. Of de voorwaarden voor de aanmerking van een veilig land van herkomst zijn vervuld moet de rechterlijke instantie betrekken bij zijn oordeel, ook als een verzoeker zich daar niet op beroept. Dit oordeel wijkt af van de Nederlandse inbreng.

| 23 |

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-134/23, Elliniko Symvoulío gia tous Prosfyges en Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio (Griekenland)

Twee Griekse vluchtelingenorganisaties hebben beroep ingesteld tegen de Griekse ministeriële besluiten waarin Turkije voor bepaalde categorieën verzoekers als veilig derde land is aangemerkt. Zij wijzen erop dat Turkije de toelating van deze verzoekers heeft opgeschort en verwachten geen tegengestelde ontwikkeling. De verwijzende rechter stelt het Hof vragen over de uitleg van het begrip “veilig derde land” van artikel 38 van de Procedurerichtlijn. Volgens het Hof maakt die bepaling het mogelijk dat een lidstaat middels een handeling van algemene strekking een land aanmerkt als een derde land dat over het algemeen veilig is voor bepaalde verzoekers. Dit is niet afhankelijk van de daadwerkelijke wedertoelating van de verzoeker tot dat land. Wanneer echter vaststaat dat er in de praktijk geen sprake is van wedertoelating, kan het verzoek niet niet-ontvankelijk worden verklaard en mag de behandeling van het verzoek niet ongerechtvaardigd uitgesteld worden. Dit arrest is in lijn met het standpunt van Nederland.

*Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-387/24 PPU, Bouskoura
(Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond, Nederland)*

Derdelander C is eerst overeenkomstig de Dublin III-verordening (verordening 604/2013) in bewaring gesteld en direct aansluitend daaraan op grond van de Terugkeerrichtlijn (richtlijn 2008/115). Vaststaat dat de eerste bewaringsmaatregel op enig moment onrechtmatig is geworden. De verwijzende rechter vraagt het Hof of die onrechtmatigheid afbreuk doet aan de rechtmatigheid van de tweede bewaringsmaatregel. Het Hof beantwoordt die vraag ontkennend. De bewaringsmaatregelen vallen onder afzonderlijke juridische regelingen met eigen voorwaarden. Het hangt van de status van de derdelander af onder welke regeling hij valt. Daarbij zouden de doelstellingen van de Terugkeerrichtlijn in gevaar komen als een derdelander tijdens het onderzoek naar zijn status steeds in vrijheid zou moeten worden gesteld. Het recht op effectieve rechterlijke bescherming van artikel 47 Handvest wordt bovendien voldoende geborgd door te voorzien in een schadeloosstelling voor de onrechtmatige bewaringsmaatregel. Het arrest komt overeen met het Nederlandse standpunt.

| 24 |

*Arrest van het Hof van 17 oktober 2024, zaak C-156/23, Ararat (Rechtbank Den Haag,
zittingsplaats Roermond, Nederland)*

Het asielverzoek van twee zussen en hun ouders is in 2012 door Nederland afgewezen. Daarbij is een terugkeerbesluit uitgevaardigd, waarin is vastgesteld dat verzoekers geen risico lopen op schending van het beginsel van non-refoulement bij terugkeer naar hun land. Nadien hebben zij andere aanvragen voor een verblijfsvergunning in Nederland ingediend. Deze aanvragen zijn ook afgewezen. In het hoofdgeding gaat het om het beroep van verzoekers tegen de afwijzing van hun aanvraag op grond van het kinderpardon. In dat besluit is vastgesteld dat verzoekers illegaal in Nederland verblijven. Daarbij is het beginsel van non-refoulement niet opnieuw beoordeeld. Tegen deze achtergrond stelt de verwijzende rechter vragen aan het Hof over de (rechterlijke) toets in verband met de eerbiediging van dit beginsel. Volgens het Hof is de nationale autoriteit verplicht om vóór de uitvoering van het terugkeerbesluit een geactualiseerde beoordeling te maken van de risico's die de derdelander loopt om te worden blootgesteld aan behandelingen die door artikelen 4 en 19, lid 2 Handvest verboden worden. Daarbij oordeelt het Hof dat een nationale praktijk waarbij het beginsel van non-refoulement slechts kan worden onderzocht

in de asielpcedure in strijd is met artikel 5 van de Terugkeerrichtlijn. Bij de beoordeling van een besluit dat een einde maakt aan de eerdere opschorting van de uitvoering van een terugkeerbesluit, is de rechter verder verplicht ambtshalve een eventuele schending van het beginsel van non-refoulement vast te stellen die voortvloeit uit de uitvoering van dat besluit. Dit arrest komt niet overeen met de Nederlandse inzet.

Arrest van het Hof van 19 december 2024, gevoegde zaken C-244/24 en C-290/24, Kaduna (Raad van State, Nederland)

Deze zaak gaat over de vraag op welk moment een einde komt aan de door Nederland Europeesrechtelijk onverplicht geboden tijdelijke bescherming aan zogeheten derdelanders die een tijdelijke verblijfsvergunning hadden in Oekraïne ten tijde van het uitbreken van de oorlog. Vragen van gelijke strekking waren eerder ook gesteld door de Rechtbank Amsterdam. Het Hof heeft de zaken vervolgens gevoegd. Naar het oordeel van het Hof kan een lidstaat de tijdelijke bescherming aan de derdelanders die geen permanent verblijf hadden in Oekraïne, eerder beëindigen dan voor Oekraïners, staatlozen en derdelanders met een permanent verblijf aan wie verplicht tijdelijke bescherming is geboden. Het Hof benadrukt dat het gaat om facultatieve bescherming. Daarom is een lidstaat niet verplicht om aan die groep bescherming te bieden. Een lidstaat mag daarom de geboden bescherming ook eerder beëindigen dan voor de groepen aan wie hij verplicht tijdelijke bescherming biedt. Dit deel van de uitspraak komt overeen met het Nederlandse standpunt. De Rechtbank Amsterdam wilde daarnaast weten of vooruitlopend op de beëindiging van deze tijdelijke bescherming een terugkeerbesluit kan worden uitgevaardigd. Het Hof oordeelt dat een dergelijk besluit niet kan worden uitgevaardigd als de facultatieve bescherming nog van kracht is. Dat de terugkeerbesluiten pas in werking treden vanaf het moment dat de tijdelijke bescherming afloopt, is volgens het Hof daarbij niet relevant. Dit deel van de uitspraak komt niet overeen met het Nederlandse standpunt.

Belastingen

Arrest van het Hof van 22 februari 2024, zaak C-674/22, Gemeente Dinkelland (Rechtbank Gelderland, Nederland)

Deze zaak gaat over de vraag of de Nederlandse belastingdienst vertragings-rente moet vergoeden aan de gemeente Dinkelland over de aan die gemeente verleende teruggaven van omzetbelasting. De gemeente heeft recht op de betaling van rente als de omzetbelasting in strijd met het Unierecht is geheven. Het Hof oordeelt dat daar in dit geval geen sprake van is. De belastingteruggave was het gevolg van fouten in de boekhouding van de gemeente, en van een wijziging van de berekeningsmodaliteiten van de aftrekbare btw over de algemene kosten van de gemeente. Die wijziging valt daarmee onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, aldus het Hof. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 13 juni 2024, zaak C-380/23, Monmorieux (België)

UN is een Belgisch staatsburger die in Frankrijk woont en in België werkt. UN is verwikkeld in een geschil met de Belgische belastingdienst over het land waar hij inkomstenbelasting verschuldigd is. Hij heeft tevens een procedure geïnitieerd op grond waarvan de Franse en Belgische autoriteiten overleg plegen om een situatie van dubbele belastingheffing op te lossen. De Franse en Belgische autoriteiten zijn overeengekomen dat de Franse belastingheffing ten onrechte was, en aan UN moet worden terugbetaald. Daarbij is als voorwaarde gesteld dat UN in België afstand zou doen van elk beroep tegen de aangevochten Belgische belastingaanslagen, zodat deze een definitief karakter krijgen. De Belgische rechter vraagt het Hof of het stellen van deze voorwaarde in strijd is met de artikelen 45 VWEU, 19 VEU en 47 Handvest. Het Hof verklaart de prejudiciële vragen echter niet-ontvankelijk, omdat de verwijzende rechter onvoldoende heeft toegelicht hoe de voorwaarde van het intrekken van lopende procedures zou kunnen leiden tot strijdigheid met artikel 19 VEU of artikel 45 VWEU. Evenmin blijkt uit de verwijzingsuitspraak dat de Belgische belastingdienst het Unierecht ten uitvoer heeft gelegd door aan de voorgestelde schikking het vereiste van intrekken van lopende procedures te koppelen. Daarmee is artikel 47 Handvest niet van toepassing. Nederland heeft niet ingezet op de niet-ontvankelijkheid van de vragen.

Arrest van het Hof van 5 september 2024, gevoegde zaken C-639/22 t/m C-644/22, Inspecteur van de Belastingdienst Utrecht (Rechtbank Gelderland, Nederland)

Vijf Nederlandse pensioenfondsen en een vennootschap die vermogensbeheerdiensten verleent aan een pensioenfonds betwisten de door de Nederlandse belastingdienst berekende btw over de verwerving van vermogensbeheerdiensten. De verwijzende rechter vraagt zich af of deze fondsen moeten worden beschouwd als “gemeenschappelijk beleggingsfonds”. In dat geval komen ze in aanmerking voor de btw-vrijstelling van artikel 135, lid 1, onder g, van de BTW-richtlijn (richtlijn 2006/112). Ook wil de verwijzende rechter weten hoe het vereiste uit de rechtspraak dat het beleggingsrisico door de deelnemers aan het pensioenfonds wordt gedragen moet worden uitgelegd. Daarvan is volgens het Hof sprake als de pensioenuitkering niet in ruime mate vooraf kan worden bepaald op basis van het aantal dienstjaren bij de werkgever en het loon van elke deelnemer. De nationale rechter moet vaststellen of de uitkeringen in de eerste plaats afhankelijk zijn van de beleggingsresultaten. Daarbij merkt het Hof op dat dit in het onderhavige geval niet het geval lijkt te zijn. Bij deze beoordeling is niet relevant hoeveel jaren een deelnemer pensioenrechten heeft opgebouwd of dat de opbouw van pensioenrechten op enig moment is onderbroken. Dat het risico individueel dan wel collectief wordt gedragen, met name in geval van faillissement, en dat een werkgever zich gedurende een bepaalde periode garant heeft gesteld voor de verwachte opbouw van de pensioenrechten, zijn wel relevante maar geen doorslaggevende factoren. Verder oordeelt het Hof dat niet alleen een vergelijking met een instelling voor collectieve belegging in effecten (icbe) moet worden gemaakt, maar ook moet worden beoordeeld of het pensioenfonds vanuit het oogpunt van de juridische en financiële situatie van de deelnemer ten opzichte van het pensioenfonds vergelijkbaar is met andere fondsen (geen icbe’s) die door de lidstaat worden beschouwd als gemeenschappelijke beleggingsfondsen. Dit arrest komt overeen met de Nederlandse inbreng.

| 27 |

Arrest van het Hof van 7 november 2024, zaak C-782/22, XX (Contrats dits unit-linked) (Gerechtshof’s-Hertogenbosch, Nederland)

Een in het Verenigd Koninkrijk gevestigde verzekeringsmaatschappij sluit met haar cliënten zogenaamde “unit-linked polissen”, die Nederlandse aandelen bevatten waarover dividendbelasting is geheven. Zij vordert in Nederland de teruggaaf van die belasting.

Volgens de verzekeringsmaatschappij is er sprake van een verschil in fiscale behandeling ten opzichte van ingezeten belastingplichtigen, omdat die belastingplichtigen de dividendbelasting kunnen verrekenen met de verschuldigde vennootschapsbelasting en zij niet. De verwijzende rechter vraagt zich af of artikel 63, lid 1 VWEU over het vrij verkeer van kapitaal zich tegen een nationale regeling als de Nederlandse verzet. Dat is naar het oordeel van het Hof in principe het geval. Niet-ingezeten vennootschappen worden minder gunstig behandeld dan ingezeten vennootschappen, omdat die laatste uiteindelijk van dividendbelasting worden vrijgesteld. Lidstaten hebben echter het recht in hun belastingwetgeving een onderscheid te maken tussen belastingplichtigen die niet in dezelfde situatie verkeren met betrekking tot hun vestigingsplaats of plaats waar hun kapitaal is belegd. De verwijzende rechter moet daarom nog onderzoeken of in de onderhavige omstandigheden een niet-ingezeten vennootschap in een situatie verkeert die objectief vergelijkbaar is met die van een ingezeten vennootschap. Als daarvan sprake is, moet de verwijzende rechter vervolgens onderzoeken of het verschil in behandeling kan worden gerechtvaardigd door dwingende redenen van algemeen belang. Dit arrest is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 28 |

Arrest van het Hof van 14 november 2024, zaak C-613/23, Herdijk (Hoge Raad, Nederland)

Het gaat in deze zaak om een bestuurder van een onderneming die gedurende drie maanden de BTW niet had betaald. Van de betalings-onmacht was geen mededeling gedaan bij de Belastingdienst. Volgens artikel 36, lid 4, van de Invorderingswet 1990 is de bestuurder in dat geval aansprakelijk, waarbij wordt vermoed dat het uitblijven van de betaling aan hem te wijten is. Dat vermoeden kan enkel worden weerlegd als de bestuurder kan aantonen dat het niet doen van mededeling niet aan hem te wijten is. De omstandigheden die in dit verband kunnen worden aangevoerd zijn beperkt. Volgens de Hoge Raad maakt deze regeling het voor een bestuurder uiterst moeilijk om onder aansprakelijkheid uit te komen. De vraag is of dat in overeenstemming is met het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel. Het Hof oordeelt dat de Nederlandse regeling voldoet aan het evenredigheidsbeginsel. Een bestuurder kan worden geacht deel te nemen aan de besluitvorming binnen de onderneming, zodat hij niet kan worden beschouwd als een persoon die volledig buiten de handelingen van de onderneming staat. Het lijkt niet uiterst moeilijk om de meldingsplicht waarin het Nederlandse recht voorziet na te komen

en aldus in beginsel te voorkomen dat de bestuurder aansprakelijk wordt gesteld voor de btw-schulden van de onderneming. De meldingsplicht streeft bovendien een legitiem doel na, namelijk dat de belastingautoriteit op een vroeg tijdstip op de hoogte komt van een betalingsonmacht, zodat kan worden nagegaan of er passende maatregelen kunnen worden getroffen om een verlies van belastinginkomsten te voorkomen of te beperken. Het is voor het Hof van belang dat de omstandigheden die in dit verband kunnen worden aangevoerd niet beperkt zijn tot overmacht. Het oordeel is in overeenstemming met het standpunt van de Nederlandse regering.

Compensatie luchtpassagiers

Arrest van het Hof van 16 mei 2024, zaak C-405/23, Touristic Aviation Services (Duitsland)

In 2021 liep de aankomst van een vlucht met vertrek uit Keulen-Bonn (Duitsland) en bestemming het Griekse eiland Kos, uitgevoerd door de maatschappij TAS, een vertraging op van meer dan 3 uur. Belangrijkste reden voor die vertraging was een tekort aan personeel op de Duitse luchthaven voor het inladen van de bagage in het vliegtuig. Flightright heeft namens een aantal passagiers bij de Duitse rechter compensatie van TAS gevorderd. De Duitse rechter vraagt het Hof of het tekort aan personeel van de luchthavenexploitant die verantwoordelijk is voor het inladen van de bagage in het vliegtuig een “buitengewone omstandigheid” in de zin van artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 kan vormen. In dat geval is TAS geen compensatie verschuldigd. Het Hof antwoordt dat een tekort aan luchthavenpersoneel voor het inladen van bagage inderdaad zo’n buitengewone omstandigheid kan zijn. Een algemene storing bij het inladen van bagage is niet een gebeurtenis die naar haar aard of oorsprong inherent is aan de normale uitoefening van het bedrijf van de luchtvaartmaatschappij, aldus het Hof. De luchtvaartmaatschappij kan op deze gebeurtenis geen invloed uitoefenen, tenzij het mogelijk was om de storing te vermijden. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van de diensten van een andere dienstverrichter. Dat moet de verwijzende rechter nagaan. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 29 |

Arrest van het Hof van 13 juni 2024, zaak C-385/23, Finnair (Finland)

In 2016 heeft luchtvaartmaatschappij Finnair een vlucht van Helsinki naar Bangkok geannuleerd vanwege een technisch defect bij het vliegtuig. Deze vlucht werd de volgende dag met een reservenvliegtuig uitgevoerd.

De vlucht bereikte zijn bestemming met een vertraging van ongeveer 20 uur. Finnair Oyj heeft de door passagier A van haar gevorderde compensatie afgewezen, omdat het defect was veroorzaakt door een verborgen ontwerpfout die alle vliegtuigen van dat type treft en waardoor de vliegveiligheid is aangetast. De Finse rechter vraagt het Hof of het optreden van een onverwacht en onbekend technisch defect bij een nieuw type vliegtuig dat kort daarvoor in gebruik is genomen een “buitengewone omstandigheid” in de zin van artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 kan vormen. In dat geval is Finnair Oyj geen compensatie verschuldigd. Het Hof antwoordt dat inderdaad sprake kan zijn van een buitengewone omstandigheid, wanneer de vliegtuigfabrikant zo’n defect erkent na de annulering van die vlucht. Een verborgen ontwerpfout die alle vliegtuigen van dat type treft en de vliegveiligheid aantast is niet inherent aan de normale uitoefening van het bedrijf van de luchtvaartmaatschappij. Bovendien kan niet worden aangenomen dat de luchtvaartmaatschappij controle uitoefent over het optreden van een dergelijk gebrek. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Consumentenbescherming

Arrest van het Hof van 26 september 2024, zaak C-330/23, Aldi Süd (Duitsland)

Deze zaak gaat over de bescherming van consumenten bij de prijsaanduiding voor producten. De Duitse rechter vraagt het Hof om uitleg van artikel 6 bis, leden 1 en 2, van richtlijn 98/6 die op dit gebied regels vastlegt. Kernvraag is of deze bepaling vereist dat een handelaar die een vermindering van de prijs van een product aankondigt, bijvoorbeeld in de vorm van een kortingspercentage of door het noemen van een “knap prijs” in een reclametekst, deze vermindering moet bepalen aan de hand van de “vorige prijs” in de zin van deze bepaling. Is die “vorige prijs” dan “de laagste prijs die door de handelaar is toegepast tijdens een periode die niet korter is dan 30 dagen voor de toepassing van de prijsvermindering”? Het Hof beantwoordt deze vraag bevestigend. De verkoopprijs van een product waarvan in een aankondiging wordt gesteld dat het een verminderde prijs is, kan in werkelijkheid niet gelijk zijn aan of zelfs hoger zijn dan die “vorige prijs”. Dit oordeel is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 17 oktober 2024, zaak C-409/23, Riverty GmbH (Hoge Raad, Nederland)

Deze zaak gaat over de bescherming van consumenten in het kader van een achteraf-betaalservice, ofwel Buy Now, Pay Later-dienst. Kernvraag is of niet-nakomingskosten, zoals vertragingsrente en buitengerechtelijke incassokosten, vallen onder het kostenbegrip van artikel 2, lid 2, onder f, van richtlijn 2008/48 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten. Het Hof oordeelt in beginsel van niet, tenzij de niet-nakomingskosten deel uitmaken van het verdienmodel van de kredietgever, doordat deze er bij sluiting van de kredietovereenkomst op anticipeert dat de consument zijn betalingsverplichting niet zal nakomen. In die situatie is de richtlijn wel van toepassing op Buy Now Pay Later-dienstverlening ten gunste van de bescherming van de consument. Het oordeel van het Hof is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Energie

| 31 |

Arrest van het Hof van 30 april 2024, gevoegde zaken C-395/22 en C-482/22 JT, Trade Express (Bulgarije)

Richtlijn 2009/119 legt een verplichting op aan de lidstaten om veiligheidsvoorraden aardolie en aardolieproducten aan te houden. Lidstaten kunnen die verplichting ook geheel of deels opleggen aan marktpartijen. De Bulgaarse rechter legt het Hof de vraag voor aan welke marktpartijen een voorraadverplichting kan worden opgelegd en hoe ver deze verplichting mag strekken. Het Hof oordeelt dat de voorraadverplichting mag worden opgelegd aan marktdeelnemers die aardolieproducten invoeren, ook wanneer zij geen handelaar of producent van deze producten zijn. Daarnaast mag aan marktdeelnemers een voorraadverplichting worden opgelegd voor aardolieproducten die zij zelf niet gebruiken voor hun economische activiteiten en waarmee het geen enkel verband houdt. Dat mag ook wanneer deze verplichting voor hen een aanzienlijke financiële last vormt, mits deze verplichting evenredig is. Dit arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 29 juli 2024, zaak C-624/22, BP France (Frankrijk)

BP France vordert de nietigverklaring van de Franse circulaire betreffende de belasting ter bevordering van het gebruik van biobrandstoffen. Die circulaire verplicht het gebruik van een

zogenaamde fysische 14-C-analyse om vast te stellen wat bij een brandstof die middels co-verwerking is geproduceerd het werkelijke gehalte is van met waterstof behandelde plantaardige oliën van het type benzine of diesel. In die context stelt de Conseil d'État het Hof vragen over de uitleg van de richtlijnen ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (richtlijnen 2009/28 en 2018/2001). Het Hof overweegt dat deze richtlijnen niet regelen hoe het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in de door co-verwerking geproduceerde brandstoffen moet worden beoordeeld. Bijgevolg verzetten zij zich niet tegen een nationale regeling die daarvoor vereist dat een fysische 14C-analyse wordt verricht. Daar doet niet aan af dat een marktdeelnemer gebruikmaakt van een toezichtstelsel via massabalans dat door de Commissie als volledig is erkend. Dergelijke systemen hebben namelijk enkel tot doel de duurzaamheid van grondstoffen, biobrandstoffen en de mengsels daarvan te beoordelen en aan te tonen. Verder oordeelt het Hof dat artikel 34 VWEU zich verzet tegen een regeling als de Franse wanneer de daarin voorgeschreven analyse niet verplicht is voor brandstoffen die in de lidstaat zelf zijn geproduceerd. Het arrest komt overeen met de Nederlandse inbreng.

| 32 |

Gemeenschappelijk douanetarief

Arrest van het Hof van 12 december 2024, zaak C-388/23, Golden Omega (Rechtbank Noord-Holland, Nederland)

Golden Omega handelt in visolie in de vorm van ethylesters die wordt verkregen door verestering van vetzuren met ethanol. Volgens Golden Omega moet haar product worden ingedeeld onder post 1516 van de Gemeenschappelijke Nomenclatuur (dierlijke olie). Volgens de Nederlandse douane en de Europese Commissie moet dit product worden ingedeeld onder post 2106 (overige producten voor menselijke consumptie). De Commissie heeft dit ook bepaald in een uitvoeringsverordening. Het Hof oordeelt dat de tariefindeling onder post 2106 correct is. Cruciaal hierbij is dat het bij dierlijke vetten en oliën steeds gaat om triglyceriden. Dat zijn esters van glycerol met vetzuren. Een product dat hoofdzakelijk bestaat uit ethylesters valt niet binnen die categorie. Hierbij houdt het Hof rekening met indelingsadviezen van de Werelddouaneorganisatie (WDO). De uitkomst is conform het Nederlandse standpunt.

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

Arrest van het Hof van 10 september 2024, gevoegde zaken C-29/22 P en C-44/22 P, KS en KD / Commissie, Raad en de Europese Dienst voor extern optreden (EULEX Kosovo)

Belangrijke juridische vraag in deze zaak betreft de bevoegdheid van het Hof van Justitie op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB). In de zaak wordt door nabestaanden schadevergoeding van de Unie gevorderd wegens handelen van de rechtsstaat-missie van EULEX in Kosovo, omdat de missie met zijn optreden tekort is geschoten in het onderzoeken van vermeende oorlogsmisdaden. Het Gerecht achtte zich onbevoegd vanwege het ontbreken van rechtsmacht van de Unierechter met betrekking tot het GBVB. Het Hof oordeelt in hoger beroep dat er gedeeltelijk wel rechtsmacht bestaat ten aanzien van GBVB-handelingen, voor zover het niet gaat om de rechtmatigheid van handelen of nalaten dat rechtstreeks in verband staat met politieke of strategische keuzes die betrekking hebben op de vaststelling en tenuitvoerlegging van het GBVB. Daarbij heeft het Hof verduidelijkt dat het bepalen van de middelen die beschikbaar worden gesteld aan een GBVB-missie en het intrekken van het mandaat van de GBVB-missie, politieke en strategische keuzes zijn waarover het Hof van Justitie geen rechtsmacht heeft. Daarentegen oordeelt het Hof dat beslissingen in het kader van de keuze van personeel van de missie, procedurele regels en standaarden in het kader van toezicht, geen politieke en strategische keuzes zijn. Daarover heeft het Hof dus wel rechtsmacht. De uitkomst dat het Hof in deze zaak bevoegd is om zich uit te laten over bepaalde GBVB-handelingen is in lijn met het Nederlandse standpunt. Het Hof komt echter op andere gronden tot die conclusie. Het Hof vernietigde de uitspraak van het Gerecht gedeeltelijk en heeft de zaak terugverwezen naar het Gerecht voor verdere behandeling.

| 33 |

Arrest van het Hof van 10 september 2024, zaak C-351/22, Neves 77 Solutions (Roemenië)

In deze zaak wordt het Hof gevraagd naar de verenigbaarheid van een Roemeense regeling met artikel 2, lid 2, onder a, van GBVB-besluit 2014/512 van de Raad betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die Oekraïne destabiliseren. Het Hof overweegt dat het in beginsel niet bevoegd is ten aanzien van GBVB-bepalingen van algemene strekking, zoals artikel 2, lid 2, onder a. Toch verklaart het Hof zich in deze zaak bevoegd. Daarbij overweegt het Hof dat de Raad de bewuste GBVB-bepaling had moeten uitvoeren in een verordening. De bevoegdheid

van het Hof kan niet worden beperkt door de omstandigheid dat de Raad dit heeft nagelaten. Inhoudelijk acht het Hof de Roemeense regeling verenigbaar met artikel 2, lid 2, onder a van GBVB-besluit 2014/512 gelezen in het licht van artikel 17 Handvest. Daarmee mag Roemenië de volledige opbrengsten confisqueren van een tussenhandeltransactie die valt onder het verbod op het verlenen van tussenhandeldiensten voor militaire uitrusting. De Nederlandse inbreng zag met name op de bevoegdheidsvraag. Nederland had bepleit dat het Hof niet bevoegd is de GBVB-bepaling uit te leggen, maar dat het Hof wel kon oordelen over de vraag of de Roemeense regeling verenigbaar is met het Handvest.

Intellectueel eigendom

Arrest van het Hof van 11 januari 2024, zaak C-473/22, Mylan (Finland)

Mylan heeft in 2017 in Finland een geneesmiddel op de markt aangeboden in het kader van openbare aanbestedingen, die zij heeft gewonnen. Op verzoek van Gilead heeft de Finse rechter een voorlopige maatregel tegen Mylan getroffen wegens inbreuk op een aanvullend beschermingscertificaat (ABC) dat aan Gilead was afgegeven in Finland. Hierdoor was het Mylan verboden het geneesmiddel aan te bieden in Finland. Naderhand zijn deze maatregel en het ABC nietig verklaard door de Finse rechter. Vervolgens heeft Mylan de Finse rechter verzocht om een schadevergoeding van Gilead. Het Finse recht kent een op risicoaansprakelijkheid gebaseerde schadevergoedingsregeling die inhoudt dat degene die een voorlopige maatregel verkrijgt een vergoeding moet betalen wanneer het ABC op basis waarvan die maatregel is toegekend nietig wordt verklaard. Daarbij kan het bedrag van de vergoeding worden verminderd wegens eigen schuld van de verwerende partij. De verwijzende rechter vraagt zich af of richtlijn 2004/48 over de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten zich verzet tegen deze schadevergoedingsregeling. Het Hof oordeelt dat dit niet zo is. Zo'n regeling is toegestaan als de nationale rechter bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding aan te passen, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak waaronder de eventuele betrokkenheid van de verweerder bij het ontstaan van de schade, aldus het Hof. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 24 oktober 2024, zaak C-227/23, Kwantum Nederland en Kwantum België (Hoge Raad, Nederland)

In deze zaak heeft de Hoge Raad prejudiciële vragen gesteld over de Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst. De Hoge Raad wilde in het bijzonder van het Hof weten of lidstaten de materiële-reciprociteitstoets van deze conventie mogen toepassen op werken van toegepaste kunst die afkomstig zijn uit derde landen. Op grond van die toets zouden dergelijke werken geen auteursrechtelijke bescherming genieten wanneer zij in hun land van oorsprong slechts modellenrechtelijke bescherming genieten. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord. Binnen de werkingssfeer van de Auteursrechtlijn (richtlijn 2001/29) zijn de lidstaten niet meer bevoegd om de relevante bepalingen van de Berner Conventie ten uitvoer te leggen. Een voorwerp van toegepaste kunst valt binnen de werkingssfeer van de Auteursrechtlijn als dat voorwerp kan worden beschouwd als een "werk" in de zin van de richtlijn. Het land van oorsprong en de bescherming die in het land van oorsprong aan het werk wordt toegekend is irrelevant, aldus het Hof. Het arrest is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 35 |

Internationale overeenkomsten

Arrest van het Hof van 9 april 2024, zaak C-551/21, Commissie / Raad (Signature d'accords internationaux)

De zaak betreft de vraag of de Commissie of de Raad bevoegd is om namens de EU een internationale overeenkomst te ondertekenen. Het gaat in dit geval om het uitvoeringsprotocol bij de partnerschapsovereenkomst over visserij tussen de EU en Gabon. De Commissie stelde zich op het standpunt dat zij bevoegd is om te zorgen voor de externe vertegenwoordiging van de EU in aangelegenheden die niet onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallen (artikel 17 VEU). De Raad, ondersteund door Nederland en andere lidstaten, was daarentegen van mening dat hij op grond van artikel 218, lid 5 VWEU bevoegd is om de persoon aan te wijzen die gemachtigd is een internationale overeenkomst namens de EU te ondertekenen, en dat die persoon niet noodzakelijkerwijs een vertegenwoordiger van de Commissie hoeft te zijn. Het Hof oordeelt dat de Commissie de bevoegde instantie is om namens de EU een internationale overeenkomst te ondertekenen. Daarom verklaart het Hof het besluit van de Raad tot ondertekening en voorlopige toepassing van

het uitvoeringsprotocol bij de partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Gabon nietig. De uitspraak is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

Arrest van het Hof van 14 november 2024, zaak C-394/22, Oilchart International (België)

Deze zaak gaat over de afbakening tussen de Brussel I bis-verordening (verordening 1215/2012 over de rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken) en de Insolventieverordening (verordening 1346/2000). Oilchart is een Belgische vennootschap die betaling vordert van een onbetaalde factuur voor het bunkeren van een zeeschip in de haven van Sluiskil (Nederland). Deze factuur was nog niet betaald toen de schuldenaar, een Nederlandse vennootschap, failliet ging. De vordering is in België ingesteld, nadat de insolventieprocedure in Nederland was geopend. Kernvraag is of de Belgische rechter internationaal bevoegd is om kennis te nemen van de vordering, of dat deze valt onder de faillissementsuitzondering van de Brussel I bis-verordening. Volgens het Hof valt de vordering niet onder deze uitzondering, omdat die zijn grondslag vindt in het verbintenissenrecht en losstaat van de specifieke regels die gelden voor insolventieprocedures. De uitzondering geldt voor vorderingen die rechtstreeks uit een insolventieprocedure voortvloeien en daar nauw mee samenhangen. De Brussel I bis-verordening wijst dan ook de Belgische rechter aan als bevoegde rechter, aldus het Hof. Dit oordeel is in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 36 |

Landbouw

Arrest van het Hof van 25 april 2024, zaak C-308/22, PAN EUROPE (Closer) (College van Beroep voor het bedrijfsleven, Nederland)

Deze zaak gaat over de wijze waarop de toelating voor gewasbeschermingsmiddelen in de verschillende lidstaten moet worden onderzocht. Met name de vraag of de autoriteit van een lidstaat ruimte heeft om af te wijken van de beoordeling die eerder is gemaakt door de autoriteit van een andere lidstaat, die als verantwoordelijke voor een bepaalde geografische zone de aanvraag heeft onderzocht (de “zonaal rapporteur”). Het Nederlandse College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (hierna: CTGB) moest hier de

toelating beoordelen van het gewasbeschermingsmiddel Closer, na eerdere beoordeling door Ierland. Het CTGB besloot de toelating op de Nederlandse markt toe te staan. Pesticide Action Network Europe (hierna: PAN Europe) stelde daartegen bezwaar in en, na afwijzing daarvan, vervolgens een beroep tot nietigverklaring van dit toelatingsbesluit bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB). Het CBB stelt vragen aan het Hof over de uitleg van artikel 36 van verordening 1107/2009 over het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen. Het Hof oordeelt dat een lidstaat bij de beoordeling van de toelating op zijn grondgebied mag afwijken van de beoordeling van de zonaal rapporteur, met name als hij beschikt over de meest betrouwbare wetenschappelijke en technische gegevens waaruit blijkt dat er een onaanvaardbaar risico voor de gezondheid van mens of dier of voor het milieu bestaat. Het arrest is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 25 april 2024, gevoegde zaken C-309/22 en C-310/22, PAN Europe (évaluation des propriétés de perturbation endocrinienne) (College van Beroep voor het bedrijfsleven, Nederland)

| 37 |

In deze zaak heeft het CTGB besloten om de gewasbeschermingsmiddelen Pitcher en Dagonis toe te laten op de Nederlandse markt. Bij dat besluit zijn niet de hormoonontregelende eigenschappen van de stoffen onderzocht. Volgens het CTGB vindt dat onderzoek op Europees niveau plaats, bij de goedkeuring van de werkzame stof. PAN Europe is het daar niet mee eens en heeft een beroep tot nietigverklaring van deze toelatingsbesluiten ingesteld bij het CBB. Het CBB stelt vragen aan het Hof over de uitleg van artikel 29 van verordening 1107/2009/EG over het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen. Het Hof oordeelt dat de hormoonontregelende eigenschappen van een werkzame stof moeten worden beoordeeld bij het onderzoek op nationaal niveau van een toelatingsaanvraag voor het in een bepaalde lidstaat op de markt brengen van een gewasbeschermingsmiddel. Daarbij moet de betrokken lidstaat rekening houden met de op het moment van dat onderzoek meest relevante en betrouwbare wetenschappelijke en technische kennis over de ongewenste effecten van deze eigenschappen voor de menselijke gezondheid. Het arrest is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

Mededinging

Arrest van het Hof van 3 september 2024, gevoegde zaken C-611/22 en C-625/22, Grail/Commissie en Illumina/Commissie

Grail en Illumina stellen hoger beroep in tegen het arrest van het Gerecht in zaak T-227/21. Daarin wees het Gerecht de beroepen tot vernietiging van het besluit van de Commissie om het door de Franse mededingingsautoriteit ingediende verzoek om de verwerving door Illumina van Grail te onderzoeken, in te willigen. De zaak spitst zich toe op de vraag of nationale mededingingsautoriteiten op grond van de Concentratieverordening (verordening 139/2004) een verzoek kunnen doen om een zaak te verwijzen naar de Commissie wanneer zij, op grond van hun nationale regels voor concentratiecontrole, niet bevoegd zouden zijn om zelf te zaak te onderzoeken. Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht en verklaart het besluit van de Commissie nietig. Volgens het Hof is verwijzing slechts mogelijk wanneer de nationale mededingingsautoriteit zelf bevoegd is om de zaak te onderzoeken. Dit volgt onder meer uit de vereisten van doeltreffendheid, voorspelbaarheid en rechtszekerheid die voor partijen bij een concentratie moeten worden gewaarborgd. Nederland heeft in deze zaak geïntervenieerd aan de zijde van de Commissie. Het arrest is niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 38 |

Nationale voordracht en benoemingen Hof

Arrest van het Hof van 29 juli 2024, zaak C-119/23, Valančius (Litouwen)

In 2016 is Virgilijus Valančius benoemd tot rechter in het Gerecht van de Unie. Na het verstrijken van zijn ambtstermijn in 2019 heeft de Litouwse regering een oproep tot kandidaatstelling voor dat ambt gepubliceerd en een procedure vastgesteld om een kandidaat te selecteren. Overeenkomstig die procedure heeft een groep van onafhankelijke deskundigen de kandidaten beoordeeld en een ranglijst opgesteld. Valančius stond op deze lijst het hoogst gerangschikt, maar de Litouwse regering heeft een lager gerangschikte persoon voorgedragen. Na een positief advies van het 255-comité is die kandidaat uiteindelijk benoemd tot rechter in het Gerecht. Valančius heeft de Litouwse rechter verzocht om het voordrachtsbesluit nietig te verklaren. Deze heeft twijfels over de gevolgen van het Unierecht voor de nationale voordrachtprocedures en stelt het Hof daar prejudiciële vragen over. Het Hof oordeelt dat een lidstaat bij

de benoeming van Unierechters niet de kandidaat hoeft voor te dragen die hoogst is gerangschikt op de ranglijst die is opgesteld door de nationale groep van onafhankelijke deskundigen, mits deze kandidaat voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en beroepsbekwaamheid van artikel 19 VEU en de artikelen 253 en 254 VWEU. Voor de toetsing van die vereisten en de onafhankelijkheid van de kandidaat heeft met name ook het 255-comité een bijzondere rol, aldus het Hof. Het vereiste van onafhankelijkheid van de leden van het Hof en die rol van het 255-comité zijn ook door Nederland in zijn schriftelijke inbreng onderstreept.

Natuur en Milieu

Arrest van het Hof van 25 april 2024, zaak C-301/22, Sweetman (Ierland)

Deze zaak draait om de vraag of kleine wateren (met een topologisch oppervlak van minder dan 0,5 km²) onder de verplichting van de Kaderrichtlijn Water (richtlijn 2000/60) vallen om de toestand van het water te monitoren. Het Hof heeft geoordeeld dat dit soort watertjes niet ingedeeld en gekarakteriseerd hoeven te worden met het oog op monitoring. Wel zijn lidstaten bij vergunningverlening voor een project dat gevolgen kan hebben voor zo'n watertje verplicht om zich ervan te vergewissen dat de uitvoering van het project niet leidt tot de achteruitgang van oppervlaktewater waarop de monitoringsverplichtingen wel van toepassing zijn (doordat deze wateren in natuurlijke verbinding staan met een klein water), aldus het Hof. Concreet betekent dit dat het "achteruitgangsverbod" uit het eerdere arrest Wezer (C-461/13) niet van toepassing is op kleine watertjes. Het oordeel van het Hof is in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 39 |

Arrest van het Hof van 12 september 2024, zaak C-66/23, Elleniki ornithologiki Etaireia (Griekenland)

De verwijzende rechter vraagt het Hof om uitleg over artikel 4 van de Vogelrichtlijn (richtlijn 2009/147) en wil met name weten of die bepaling toestaat dat de speciale beschermingsmaatregelen binnen een speciale beschermingszone alleen gelden voor de soorten die bepalend zijn geweest voor de aanwijzing van die zone. Het Hof oordeelt dat dit niet is toegestaan. Artikel 4, leden 1 en 2 van de Vogelrichtlijn en artikel 6 van de Habitatrichtlijn (richtlijn 92/43) verplichten de lidstaten om voor elke speciale beschermingszone individuele instandhoudingsdoelstellingen en beschermingsmaatregelen vast te stellen ten aanzien van alle in bijlage I

bij de Vogelrichtlijn vermelde vogelsoorten die in het gebied voorkomen en geregeld voorkomende trekvogels, alsmede hun leefgebied, aldus het Hof. Het staat aan de lidstaten om prioriteiten vast te stellen met betrekking tot de bescherming van die soorten. Dit arrest is deels in lijn met het Nederlandse standpunt.

Omvang verwijzingsplicht nationale rechters

Arrest van het Hof van 15 oktober 2024, zaak C-144/23, KUBERA (Slovenië)

KUBERA koopt in Turkije blikjes Red Bull-drank die in Oostenrijk zijn geproduceerd en vervoert deze naar Slovenië voor invoer. De Sloveense Belastingdienst neemt de blikjes in beslag, vanwege het vermoeden dat inbreuk is gemaakt op een intellectueel eigendomsrecht van Red Bull. Uiteindelijk komt het geschil via een herzieningsverzoek van KUBERA bij de hoogste Sloveense rechter. Voordat zo'n verzoek ten gronde wordt behandeld moet deze rechter op grond van het nationale recht daarvoor toestemming verlenen. Dat gebeurt als er een rechtsvraag speelt die raakt aan de uniformiteit, coherentie of ontwikkeling van de rechtspraak. Het Hof oordeelt dat het Unierecht zich tegen zo'n nationale regeling verzet als de hoogste rechter het verzoek om toestemming zou afwijzen zonder daarbij te beoordelen of zij verplicht was om een prejudiciële vraag aan het Hof te stellen over het Unierecht dat ter ondersteuning van dit verzoek is aangevoerd. Wanneer de hoogste nationale rechter het verzoek afwijst moet die rechter daarbij ook motiveren op welke grond er geen prejudiciële vraag aan het Hof wordt gesteld, namelijk: hetzij omdat de opgeworpen vraag niet relevant is voor de beslechting van het geschil, hetzij omdat de betrokken bepaling van Unierecht al door het Hof is uitgelegd, hetzij omdat de juiste uitlegging van het Unierecht zo evident is dat er redelijkerwijze geen ruimte voor twijfel kan bestaan. Nederland heeft in deze zaak uitsluitend een standpunt ingenomen over het vraagstuk van motivering. Op dat punt is het arrest niet in lijn met het Nederlandse standpunt.

Onafhankelijkheid van de rechter

Beschikking van het Hof van 9 januari 2024, zaak C-658/22, Sąd Najwyższy (Polen)

In deze zaak heeft één lid van de hoogste Poolse rechter in burgerlijke en strafzaken (Sąd Najwyższy) een verzoek gedaan aan de voltallige zitting van de civiele kamer van deze rechterlijke instantie om te

antwoorden op verschillende rechtsvragen over oneerlijke bedingen in kredietovereenkomsten. De voltallige zitting heeft twijfels geuit over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van zijn formatie vanwege de wijze waarop enkele rechters zijn benoemd. Daarom wordt het Hof gevraagd of een rechterlijke instantie van een lidstaat die in laatste aanleg uitspraak doet, een onafhankelijke, onpartijdige rechterlijke instantie is die vooraf bij wet is ingesteld indien daarin personen zitting hebben die tot rechter zijn benoemd in strijd met de fundamentele rechtsregels van die lidstaat inzake de benoeming van rechters. Het Hof komt tot het oordeel dat de vragen van de verwijzende rechter kennelijk niet-ontvankelijk zijn, omdat met het hoofdgeding wordt beoogd een algemene beslissing met kracht van een rechtsbeginsel te verkrijgen en het doel niet is om een geding te beslechten tussen twee tegenover elkaar staande partijen. Nederland heeft bij haar schriftelijke inbreng in deze zaak geen standpunt ingenomen over de ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen.

Arrest van het Hof van 9 januari 2024, gevoegde zaken C-181/21 en C-269/21, G e. a. (Nomination des juges de droit commun en Pologne) (Polen)

| 41 |

In deze zaken hebben Poolse rechters prejudiciële vragen gesteld over de onafhankelijkheid en de benoemingsprocedure van een rechter die deel uitmaakt van de rechtsprekende formatie die de zaak behandelt (C-181/21) of heeft behandeld (C-269/21). Meer specifiek is de vraag of de formatie wel “een bij wet ingesteld gerecht” is, zoals van belang onder artikel 19 VEU en artikel 47 Handvest. Die vraag kwam op vanwege onder andere de rol van de Poolse Raad voor de Rechtspraak (KRS) bij de rechterlijke benoemingen en omdat de KRS onder politieke invloed stond. Nederland heeft bij zijn inbreng het belang van de onafhankelijkheid van de rechter onderstreept en zijn zorgen geuit over de benoeming van rechters in Polen door de KRS. Het Hof komt in deze zaken echter niet toe aan een inhoudelijk oordeel over de prejudiciële vragen en heeft de vragen niet-ontvankelijk verklaard. In zaak C-181/21 is namelijk de verwijzingsbeslissing ingediend door één van de drie rechters van de rechtsprekende formatie en is niet gebleken dat die ene rechter – alleen – een beslissing in het hoofdgeding zou kunnen nemen waarin rekening wordt gehouden met de eventuele antwoorden van het Hof op de prejudiciële vragen. In zaak C-269/21 hebben de gestelde vragen betrekking op een fase van de procedure in het hoofdgeding die definitief is afgesloten en die losstaat van het bodemgeschil waar de verwijzende rechter enkel nog over moet oordelen. In beide zaken gaat het dus om

algemene of hypothetische vraagstukken, aldus het Hof. Nederland heeft in deze zaken geen standpunt ingenomen over de ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen.

Sancties

Arrest van het Hof van 5 september 2024, zaak C-109/23, Jemerak (Duitsland)

Een Duitse notaris heeft geweigerd om de koopakte te passeren voor de verkoop aan twee Duitse burgers van een woning in Berlijn die in eigendom is van een in Rusland gevestigde onderneming. De Duitse rechter vraagt het Hof of het verlijden van een koopakte door een notaris valt onder het verbod van artikel 5 quindicies, lid 2, onder b), van Sanctieverordening 833/2014 (zoals gewijzigd bij Verordening 2022/1904), om direct of indirect diensten op het gebied van juridisch advies te verlenen aan een in Rusland gevestigde rechtspersoon. Het Hof oordeelt dat deze handeling niet onder dat verbod valt, omdat geen sprake is van een adviesdienst maar van een openbare dienst. Ook de bijbehorende tolk- en vertaaldiensten kunnen volgens het Hof niet als een juridische adviesdienst worden gekwalificeerd. De notaris kan de koopakte dus laten passeren zonder de Sanctieverordening te overtreden. Het arrest is niet in overeenstemming met het Nederlandse standpunt.

| 42 |

Sociale zekerheid

Arrest van het Hof van 22 februari 2024, zaak C-283/21, Deutsche Rentenversicherung Bund (Duitsland)

VA, een Duits staatsburger, heeft van 1975 tot 2010 in Vaals, Nederland gewoond, vlakbij de Duitse grens. Zij heeft haar opleiding in Duitsland gevolgd en daar stage gelopen. Verder heeft zij gedurende verschillende periodes in Duitsland niet-verzekeringsplichtige werkzaamheden verricht. In de periode dat zij in Nederland woonde heeft zij twee kinderen gekregen en opgevoed die in Duitsland naar school zijn gegaan. VA ontvangt pensioen voor volledige arbeidsongeschiktheid van de Duitse pensioenverzekeringinstelling. Daarbij heeft die instelling geen rekening gehouden met de tijdvakken van kinderopvoeding van half oktober 1986 tot eind maart 1999, toen zij in Nederland woonde. De Duitse rechter vraagt of dit verenigbaar is met het Unierecht. Nee, antwoordt het Hof. Allereerst stelt het Hof vast dat VA niet voldoet aan de voorwaarden van

artikel 44, lid 2, van verordening 987/2009 om de opvoedingstijdvakken in aanmerking te nemen. Maar, vervolgens oordeelt het Hof dat de lidstaat die het pensioen uitkeert wel rekening moet houden met die tijdvakken op grond van artikel 21 VWEU. Want er is in dit geval sprake van een voldoende nauwe band tussen de tijdvakken van kinderopvoeding die in Nederland zijn vervuld en de tijdvakken van verzekering die in Duitsland zijn vervuld. Ook al heeft VA noch vóór noch onmiddellijk na de tijdvakken van kinderopvoeding premies betaald in Duitsland. Het arrest komt voor een belangrijk deel overeen met de inbreng van Nederland in deze zaak.

Arrest van het Hof van 29 februari 2024, zaak C-549/22, Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (Centrale Raad van Beroep, Nederland)

In deze zaak geeft het Hof uitleg over de Associatieovereenkomst EU/Algerije. Verzoekster woont in Algerije en ontvangt een nabestaandenpensioen van de Sociale Verzekeringsbank (Svb). Zij is geen werknemer, maar ontvangt het pensioen omdat haar overleden echtgenoot in Nederland heeft gewerkt. De Svb heeft haar pensioen verlaagd, omdat de kosten van levensonderhoud in Algerije lager zijn dan in Nederland. Volgens verzoekster is deze verlaging in strijd met artikel 68, lid 4, van de Associatieovereenkomst. Het Hof oordeelt dat deze bepaling rechtstreekse werking heeft én van toepassing is op personen zoals verzoekster. Maar, volgens het Hof, verzet deze bepaling zich niet tegen de verlaging van het nabestaandenpensioen, wanneer deze uitkering tot doel heeft een basisinkomen te garanderen voor de rechthebbende, dat wordt berekend aan de hand van het kostenniveau in Nederland. Wel moet de toegepaste verlaging de essentie van het recht op het vrij overmaken van deze uitkering eerbiedigen. Het oordeel van het Hof is grotendeels in lijn met het Nederlandse standpunt.

| 43 |

Arrest van het Hof van 24 april 2024, zaak C-36/23, Familienkasse Sachsen (Duitsland)

Verzoeker in het hoofdgeding is een Pools staatsburger die al meerdere jaren in Duitsland in loondienst werkt. Zijn echtgenote woont in Polen, samen met hun kind. Verzoeker heeft in 2016 in Duitsland kinderbijslag aangevraagd. Vanaf 2019 was het ook mogelijk voor zijn echtgenote om in Polen kinderbijslag te ontvangen. Van die mogelijkheid heeft zij echter geen gebruik gemaakt. Artikel 68 van verordening 883/2004 (coördinatie van de socialezekerheidsstelsels) stelt vast welke lidstaat prioritair is, wanneer gedurende hetzelfde tijdvak en voor dezelfde gezinsleden in uitkeringen

is voorzien op grond van de wetgeving van meer dan één lidstaat. Volgens de Duitse autoriteiten was Polen in dit geval de prioritaire lidstaat. Zij hebben daarom de vanaf 2019 in Duitsland uitgekeerde kinderbijslag teruggevorderd. De Duitse rechter vraagt of dit in overeenstemming is met de verordening. Het Hof concludeert van niet. Nu de gezinsbijslagen in Polen niet zijn toegekend en uitbetaald, mocht de Duitse kinderbijslag niet bij de verzoeker worden teruggevorderd. Deze uitspraak is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Staatssteun

Arrest van het Gerecht van 7 februari 2024, zaak T-146/22, Ryanair DAC / Commissie

In 2021 heeft de Europese Commissie de Nederlandse staatssteunmaatregel ten gunste van KLM onder de Tijdelijke kaderregeling COVID-19-steun goedgekeurd. Daarbij heeft de Commissie KLM en haar dochterondernemingen als enige begunstigden van de steun aangemerkt, met uitsluiting van de andere vennootschappen van de groep Air France-KLM. Ryanair is het daar niet mee eens en heeft beroep ingesteld tegen het steunbesluit. Het Gerecht verklaart dit beroep gegrond en de door de Commissie gegeven goedkeuring nietig. Volgens het Gerecht heeft de Commissie de holding Air France-KLM en Air France (twee vennootschappen die deel uitmaken van de groep) ten onrechte niet als begunstigden aangemerkt. Deze vennootschappen konden op zijn minst indirect profiteren van het voordeel dat met de betrokken staatssteun werd verleend, zo oordeelt het Gerecht. Nederland deed in de procedure mee aan de zijde van de Commissie. De uitspraak komt niet overeen met het Nederlandse standpunt. De Commissie, KLM, de holding Air France-KLM en Air France hebben tegen het arrest van het Gerecht hoger beroep ingesteld bij het Hof. Dit hoger beroep is aanhangig onder zaaknummer C-266/24 P.

Arrest van het Hof van 13 juni 2024, zaak C-40/23 P, Commissie / Nederland (Appréciation de compatibilité d'une mesure non qualifiée d'aide d'État)

Dit arrest van het Hof betreft het hoger beroep van de Commissie tegen de uitspraak van het Gerecht met zaaknummer T-469/20. Nederland heeft bij het Gerecht bestreden dat de nadeelcompensatie die door de Minister van EZK is betaald aan de exploitant van de kolencentrale aan de Hemweg in Amsterdam moest worden beoordeeld onder de staatssteunregels.

De compensatie is betaald vanwege de vroegtijdige sluiting van de centrale als gevolg van de invoering van een wettelijk verbod op het gebruik van kolen voor de productie van elektriciteit in het kader van verduurzaming. De Commissie paste het staatssteunkader toe, zonder zich uit te spreken of sprake was van steun, maar achtte de maatregel wél verenigbaar met de interne markt. Nederland heeft dit besluit aangevochten en onder meer betoogd dat de Commissie alleen kan aannemen dat sprake is van gerechtvaardigde steun als zij eerst vaststelt dat sprake is van steun. Het Gerecht was het daar mee eens en vernietigde het besluit van de Commissie. Ook het Hof heeft nu geoordeeld dat de Commissie zich niet kan uitspreken over de verenigbaarheid van steunmaatregelen zonder eerst vast te stellen dat die maatregelen staatssteun vormen. Het arrest is conform het Nederlandse standpunt.

Strafrecht

Arrest van het Hof van 30 april 2024, zaak C-670/22, M.N. (Encrochat) (Duitsland)

De Franse autoriteiten hebben door een interceptiemaatregel EncroChat-gegevens verkregen en deze gedeeld met andere lidstaten, waaronder Duitsland. Het Duitse Parket-Generaal is een opsporingsonderzoek tegen EncroChat-gebruikers gestart en verzoekt de Franse autoriteiten via een Europees onderzoeksbevel (EOB) om toestemming voor het gebruik van de gegevens. Het Hof oordeelt dat richtlijn 2014/41 zo moet worden uitgelegd dat een EOB over de overdracht van bewijs niet noodzakelijkerwijs hoeft te worden uitgevaardigd door een rechter. Onder bepaalde voorwaarden mag ook een officier van justitie dit doen, aldus het Hof. Verder is de uitgifte van een EOB gebonden aan dezelfde materiële voorwaarden die toepasselijk zijn bij de overdracht van soortgelijk bewijs in nationale context. Echter, de uitgifte hoeft niet dezelfde voorwaarden te respecteren die toepasselijk zijn bij bewijsverzameling. Rechter moeten wel de verenigbaarheid van een EOB met fundamentele rechten kunnen toetsen. Het Hof verduidelijkt ook dat de lidstaten infiltratie van eindapparaten moeten melden bij de lidstaat waarbinnen wordt geïnfiltreerd. Tot slot oordeelt het Hof dat de nationale rechter informatie en bewijs dat verzameld is in strijd met de richtlijn, onder bepaalde voorwaarden dient uit te sluiten. Het arrest is deels in lijn met het Nederlandse standpunt.

Beschikking van het Hof van 17 juli 2024, zaak C-235/24 PPU, Niesker (Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, Nederland)

Een derdelander met een permanente verblijfvergunning in Nederland is in Zweden veroordeeld tot het ondergaan van een forensisch-psychiatrische behandeling van onbepaalde duur en verzoekt de tenuitvoerlegging van die maatregel aan Nederland over te dragen. De bijzondere kamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden meent dat de maatregel moet worden gewijzigd naar een maatregel van terbeschikkingstelling. De Minister voor Rechtsbescherming heeft, als bevoegde autoriteit in de zin van kaderbesluit 2008/909, het vonnis erkend en de maatregel overeenkomstig aangepast. Dit besluit heeft betrokkene aangevochten bij de civiele rechter. Die heeft de minister opgedragen zijn beslissing te heroverwegen. De minister heeft het gerechtshof vervolgens verzocht over te gaan tot een herbeoordeling. In die context stelt het gerechtshof vragen aan het Hof over zijn bevoegdheid om prejudiciële vragen te stellen, de erkenningsprocedure, artikel 47 Handvest en kaderbesluit 2008/909. Volgens het Hof kwalificeert het gerechtshof wel als rechterlijke instantie, maar voldoet het niet aan de andere relevante criteria van artikel 267 VWEU. Ten eerste, omdat het oordeel van het gerechtshof onderdeel is van een niet-contradictoire procedure die niet bedoeld is om een geschil te beslechten. Ten tweede, omdat het oordeel noch de vorm, noch de benaming, noch de inhoud van een in het kader van de uitoefening van een rechterlijke functie gewezen vonnis betreft, maar onderdeel uitmaakt van de procedure voor de vaststelling van een bestuursrechtelijke beslissing van de minister. Bijgevolg verklaart het Hof het verzoek om een prejudiciële beslissing kennelijk niet-ontvankelijk. Nederland heeft zich in de inbreng alleen uitgelaten over de materiële vragen van de verwijzende rechter.

| 46 |

Toegang tot informatie

Arrest van het Hof van 18 januari 2024, zaak C-451/22, RTL Nederland en RTL Nieuws (Raad van State, Nederland)

RTL heeft in 2018 verzocht om inzage in informatie over het neerhalen van de vlucht MH17 boven Oost-Oekraïne. De Nederlandse overheid heeft het verzoek afgewezen, omdat de informatie op grond van verordening 376/2014 enkel gebruikt mag worden voor het in stand houden of verbeteren van de veiligheid in de luchtvaart. Het Hof heeft geoordeeld dat de vertrouwelijkheid van informatie over luchtvaartincidenten en

ongevallen een centraal onderdeel vormt van het Unierechtelijke stelsel van toezicht en controle. Dat stelsel dient om de luchtvaartveiligheid te verbeteren en berust op het verzamelen, het analyseren en het delen van deze informatie tussen overheidsinstanties. Volgens het Hof gaat het hierbij om een strikte vertrouwelijkheid die geldt voor alle informatie die daartoe door de bevoegde nationale autoriteiten wordt verzameld of opgesteld. Deze vertrouwelijkheid heeft tot gevolg dat het verboden is om dergelijke informatie beschikbaar te stellen of te gebruiken voor welk ander doel dan ook. De algemene en strikte vertrouwelijkheidsregeling kan weliswaar afbreuk doen aan het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, maar is gerechtvaardigd en evenredig aan het nagestreefde doel. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Vervoer

Arrest van het Hof van 21 maart 2024, zaak C-703/22, CBR (Raad van State, Nederland)

Een vrachtwagenbestuurder heeft sinds zeer jonge leeftijd een beperkt (horizontaal) gezichtsveld. Desondanks behaalde hij in 2007 zijn rijbewijs voor het besturen van een vrachtwagen en een bus. Sindsdien heeft de bestuurder tien jaar probleemloos en schadevrij zijn carrière doorlopen. Toen hij zijn rijbewijs moest verlengen was richtlijn 2006/126 over rijbewijzen in werking getreden. Daarin staat dat het horizontale gezichtsveld minimaal 160 graden moet zijn. Aangezien de bestuurder een beperkter gezichtsveld had, wees het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen zijn verzoek tot verlenging af. De Raad van State wilde van het Hof weten of er binnen het kader van voornoemde richtlijn ruimte is voor een evenredigheidsbeoordeling wanneer een persoon medisch gezien niet voldoet aan de normen van de richtlijn maar volgens verschillende medisch deskundigen wél feitelijk geschikt is om een vrachtwagen te rijden. Het Hof heeft geoordeeld dat de relevante bepalingen uit de richtlijn dwingend van aard zijn en tot doel hebben om bij te dragen aan de verkeersveiligheid. Om die reden kan er in een concreet geval niet worden afgeweken van de gestelde regels. Het arrest komt overeen met het Nederlandse standpunt.

Verwerking van persoonsgegevens

Arrest van het Hof van 30 januari 2024, zaak C-118/22, Direktor na Glavna direktsia "Natsionalna politisia" pri MVR – Sofia (Bulgarije)

NG is wegens een onherroepelijke veroordeling voor meeneed geregistreerd in het Bulgaarse politieregister. Nadat hij zijn straf heeft uitgezeten is hij overeenkomstig de Bulgaarse wet gerehabiliteerd. Op grond daarvan vraagt hij om schrapping uit het register. Dit verzoek wordt afgewezen, omdat de Bulgaarse regeling een dergelijke reden voor schrapping niet kent. Daarop vraagt de verwijzende rechter zich af of deze Bulgaarse regeling verenigbaar is met richtlijn 2016/680 over de verwerking van persoonsgegevens in verband met strafbare feiten. Het Hof oordeelt dat de opslag van gegevens van een veroordeelde nodig kan zijn om na te gaan of hij betrokken is geweest bij andere strafbare feiten en om inzicht te geven in criminele activiteiten en verbanden te leggen tussen verschillende opgespoorde strafbare feiten. De opslag van biometrische en genetische gegevens kan zelfs tot aan het overlijden van de veroordeelde noodzakelijk zijn. Het risico op betrokkenheid bij andere strafbare feiten is evenwel niet bij alle veroordeelde personen even groot, zodat het niet gerechtvaardigd is om de gegevens van al die personen even lang te bewaren. Factoren als de aard en ernst van het gepleegde strafbare feit en of er sprake is van recidive kunnen aanleiding zijn om gegevens niet te bewaren tot het overlijden van de veroordeelde. Deze bewaartermijn is dus enkel passend onder specifieke omstandigheden die deze naar behoren rechtvaardigen. Dat is niet het geval wanneer die termijn voor iedereen geldt die definitief is veroordeeld wegens een opzettelijk gepleegd strafbaar feit. De richtlijn vereist dat er binnen de nationale regeling steeds wordt nagegaan of het nog noodzakelijk is de gegevens te bewaren en dat zij de betrokkene het recht verleent die gegevens te laten wissen wanneer dat niet meer het geval is. Dit oordeel is in lijn met de Nederlandse inbreng.

Arrest van het Hof van 30 april 2024, zaak C-470/21, La Quadrature du Net e.a. (en lutte contre la contrefaçon) (Frankrijk)

Deze zaak gaat over de bewaring van en toegang tot IP-adressen ten behoeve van de bestrijding van inbreuken op IE-rechten. In dit arrest verduidelijkt het Hof dat algemene en ongedifferentieerde bewaring van IP-adressen niet noodzakelijkerwijs een ernstige inmenging in de grondrechten vormt. Nationale wetgeving dient echter een bewaringswijze te bevatten die

garandeert dat verscheidene persoonsgegevens hermetisch van elkaar worden gescheiden. Verder oordeelt het Hof dat nationale autoriteiten om verdachten te identificeren toegang mogen krijgen tot persoonsgegevens over de identiteit die aan IP-adressen zijn gekoppeld (welke afzonderlijk worden bewaard). Voorafgaand (rechterlijk) toezicht is niet nodig indien de toegang tot gegevens inzake de identiteit van gebruikers louter tot doel heeft om de betrokkene te identificeren. Lidstaten moeten wel voorkomen dat nauwkeurige conclusies over het privéleven kunnen worden getrokken. Daarvoor is controle noodzakelijk. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 30 april 2024, zaak C-178/22, Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (Italië)

Een Italiaanse wet bepaalt dat gekwalificeerde diefstal behoort tot strafbare feiten waarbij voorafgaande rechterlijke toestemming nodig is bij de verkrijging van telefoongegevens van aanbieders van elektronische communicatiediensten. Het Hof oordeelt dat toegang tot telefoongegevens een ernstige inmenging in grondrechten oplevert en dat die toegang alleen kan plaatsvinden als sprake is van mogelijke betrokkenheid bij een “ernstig strafbaar feit”. Aan dit begrip moeten de lidstaten invulling geven. Daarbij mogen lidstaten niet zover gaan dat zij strafbare feiten die kennelijk niet ernstig zijn als zodanig of als “zware criminaliteit” kwalificeren. Bij risico op ernstige inmenging in de grondrechten door toegang tot bewaarde gegevens is een voorafgaande toets door een rechter of onafhankelijke bestuurlijke entiteit noodzakelijk. Deze instantie moet die toegang daadwerkelijk kunnen weigeren of beperken wanneer sprake is van ernstige inmenging en duidelijk is dat het strafbare feit kennelijk niet daadwerkelijk kwalificeert als “zware criminaliteit”. Het arrest is in lijn met het Nederlandse standpunt in deze zaak.

| 49 |

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-548/21, Bezirkshauptmannschaft Landeck (Oostenrijk)

In deze zaak draait het om de vraag onder welke voorwaarden opsporingsdiensten, zoals politie, digitale toegang mogen krijgen tot gegevens op een inbeslaggenomen mobiele telefoon, omdat dit een ernstige of zelfs zeer ernstige inmenging kan zijn in de grondrechten van de betrokkene. Het Hof oordeelt dat deze toegang gerechtvaardigd kan worden in het licht van de bestrijding van criminaliteit. Het is niet vereist bij digitale toegang,

zoals in het hoofdgeding, dat het moet gaan om de bestrijding van zware criminaliteit, aldus het Hof. Ingeval deze toegang leidt tot een ernstige inmenging in de privacy van betrokkene, dient een rechterlijke instantie of een onafhankelijke bestuurlijke autoriteit voorafgaand toestemming te geven voor deze toegang en dient die toegang proportioneel te zijn. Deze uitspraak komt deels overeen met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-621/22, Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (Rechtbank Amsterdam, Nederland)

De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) heeft in 2018 tegen betaling persoonsgegevens van haar leden megedeeld aan twee sponsors, waaronder de Nederlandse Loterij Organisatie. De leden hebben hiervoor geen toestemming gegeven. De sponsors hebben de gegevens gebruikt voor commerciële acties. Hierop heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de KNLTB een boete opgelegd van € 525.000 wegens schending van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Op grond van artikel 6, lid 1, onder f, van de AVG is de verwerking rechtmatig als deze noodzakelijk is voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen. Volgens de AP moet het begrip “gerechtvaardigd belang” zo worden uitgelegd dat alleen wettelijk erkende belangen daarvoor in aanmerking komen; een commercieel belang valt daar niet onder. Het Hof oordeelt dat een commercieel belang een gerechtvaardigd belang kan zijn en dat er geen sprake hoeft te zijn van een wettelijk erkend belang. Daarnaast moet de verwerking noodzakelijk zijn voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang en moeten de fundamentele rechten van de betrokkene worden afgewogen tegen het gerechtvaardigde belang. Bij die belangenafweging moet worden betrokken of de leden op het moment waarop hun persoonsgegevens werden verzameld, omdat zij lid wilden worden van een tennisvereniging, redelijkerwijs konden verwachten dat die gegevens tegen betaling aan derden zouden worden verstrekt. Daarbij moet ook worden gekeken of het verstrekken van gegevens van leden van tennisverenigingen aan aanbieders van kans- en casinospelen (Nederlandse Loterij Organisatie) wel passend is. Het Hof wijst in dat verband op mogelijke nadelige gevolgen voor de leden, die kunnen worden blootgesteld aan risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling

van gokverslaving. Het arrest is in overeenstemming met het standpunt van de Nederlandse regering.

Volksgezondheid

Beschikking van het Gerecht van 15 november 2024, zaak T-594/18 RENV, Pharma Mar SA / Commissie

Deze zaak is terugverwezen voor beoordeling door het Gerecht, nadat het Hof een eerder arrest van het Gerecht in hoger beroep had vernietigd (uitspraak van het Hof van 22 juni 2023 in gevoegde zaken C-6/21 P en C-16/21 P). Nederland deed mee in die procedure in hoger beroep en is daarom automatisch ook partij in deze zaak bij het Gerecht. De juridische punten die voor Nederland relevant waren spelen echter niet meer in dit stadium. De vraag die voorligt bij het Gerecht is of het besluit van de Commissie, waarin de aanvraag van Pharma Mar voor het in de handel brengen van een geneesmiddel werd afgewezen, in stand kan blijven. Gedurende de procedure voor het Gerecht heeft de Commissie dat besluit ingetrokken. Daarom besluit het Gerecht dat er geen noodzaak meer is om te oordelen over het geschil.

| 51 |

Vrij verkeer van diensten

Arrest van het Hof van 20 juni 2024, zaak C-540/22, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Détachement de travailleurs de pays tiers) (Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Middelburg, Nederland)

Een Slowaakse onderneming heeft Oekraïense werknemers gedetacheerd bij een Nederlands bedrijf om werkzaamheden te verrichten in de haven van Rotterdam. De Oekraïners beschikken over tijdelijke verblijfsvergunningen die door de Slowaakse autoriteiten zijn afgegeven. Volgens de Nederlandse regeling hebben de Oekraïners na 90 dagen verblijf ook een Nederlandse verblijfsvergunning nodig. De geldigheidsduur van zo'n vergunning is beperkt tot die van de vergunning in de andere lidstaat, met een maximum van twee jaar. Voor elke vergunningsaanvraag worden leges gegeven. De verwijzende rechter vraagt zich af of deze regeling verenigbaar is met het vrij verkeer van diensten van artikel 56 VWEU. Het Hof oordeelt ten eerste dat aan de bedoelde derdelander-werknemers niet automatisch een van artikel 56 VWEU afgeleid verblijfsrecht moet worden toegekend. Hoewel een nationale regeling als de Nederlandse een beperking op

het vrij verkeer van diensten vormt, kan deze volgens het Hof worden gerechtvaardigd door het doel de rechtszekerheid van de werknemers te verbeteren en de administratieve controles te vergemakkelijken en is deze evenredig. Ook de doelstelling van bescherming van de openbare orde kan de Nederlandse vergunningsprocedure rechtvaardigen, voor zover de daartoe benodigde controles niet betrouwbaar tijdens een eerdere procedure kunnen worden verricht. Dat staat ter verificatie aan de verwijzende rechter. Verder is het Hof van oordeel dat de duur van de vergunning beperkt mag zijn tot die van de vergunning van de andere lidstaat. Over de leges die Nederland vraagt, merkt het Hof op dat het feit dat die hoger zijn dan die voor de afgifte van een verblijfskaart aan een Unieburger op zich nog niet volstaat om aan te nemen dat zij buitensporig of onredelijk hoog zijn. Wel vormt dat een ernstige aanwijzing daarvoor, met name indien de procedures overeenkomen. De verwijzende rechter moet dat nog nagaan. Het arrest is grotendeels in lijn met het Nederlandse standpunt.

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, gevoegde zaken C-541/20 t/m 555/20, Litouwen e.a. / Europees Parlement en Raad

In deze zaak hebben Litouwen, Bulgarije, Roemenië, Cyprus, Hongarije, Malta en Polen verzocht tot nietigverklaring van een aantal maatregelen uit het zogeheten mobiliteitspakket voor de transportsector. Onderdeel van de maatregelen was de verplichting voor vrachtwagens om elke acht weken terug te keren naar hun thuisbasis. Die verplichting had tot doel om te voorkomen dat bedrijven langdurig in het buitenland zouden kunnen opereren zonder terug te keren. Dit zou moeten leiden tot eerlijkere concurrentie en verbetering van de werkomstandigheden van chauffeurs. Het Hof heeft deze verplichting onevenredig geacht, omdat dit zou leiden tot onnodige milieubelastende en kostbare ritten voor met name transportbedrijven uit Oost-Europa. Het Hof heeft de terugkeerverplichting om die reden nietig verklaard. De overige maatregelen van het mobiliteitspakket blijven wel van toepassing, zoals een aantal regels voor het gebruik van de tachograaf en rij- en rusttijden. Ook blijft het verbod voor chauffeurs om hun wekelijkse rust in de vrachtwagen door te brengen gelden. Nederland heeft in deze zaak geïntervenieerd aan de zijde van het Europees Parlement en de Raad en stond achter het vastgestelde pakket maatregelen. Het arrest is niet geheel overeenkomstig het Nederlandse standpunt.

Vrij verkeer van personen

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-4/23, Mirin (Roemenië)

Mirin identificeert zich als man en heeft de Roemeense en de Britse nationaliteit. Hij is in 1992 geboren in Roemenië en daar bij geboorte geregistreerd met het vrouwelijke geslacht. Sinds 2008 verbleef hij met zijn ouders in het Verenigd Koninkrijk. In 2017 heeft hij daar via de wettelijke procedures naam en aanspreektitel laten veranderen van vrouwelijk naar mannelijk en is zijn mannelijke genderidentiteit juridisch erkend. De autoriteiten van het VK hebben de wijzigingen opgenomen in het rijbewijs en Britse paspoort en hebben een Gender Identity Certificate afgegeven. Met deze documenten heeft Mirin de Roemeense autoriteiten in 2021 (na Brexit) verzocht om zijn geboorteakte overeenkomstig te wijzigen, zodat deze strookt met het mannelijke geslacht. De Roemeense autoriteiten hebben dit verzoek afgewezen. Zij stelden dat Mirin een nieuwe procedure tot wijziging van zijn genderidentiteit moest instellen bij de Roemeense rechterlijke instanties. Die Roemeense procedure is door het EHRM echter in strijd met artikel 8 EVRM verklaard. Mirin stelde tegen de afwijzing beroep in bij Roemeense rechter. Deze vraagt het Hof of de niet-erkenning van de in het VK wettelijke geregistreerde wijzigingen van naam en geslacht strookt met het Unierecht. Het Hof antwoordt dat dat niet zo is. Niet-erkenning belemmert de uitoefening van het recht op vrij verkeer en verblijf van de betrokkene en schendt zijn grondrecht van artikel 7 Handvest tot eerbiediging van het privéleven. Het Hof wijst er hierbij op dat eenieder het recht heeft om de details van zijn identiteit als mens vast te stellen, waartoe ook behoort het recht van transseksuelen op persoonlijke ontplooiing en lichamelijke en geestelijke integriteit, alsmede op eerbiediging en erkenning van hun seksuele identiteit. Wanneer een onderdaan in een andere lidstaat – in deze zaak het VK – rechtmatig zijn voornaam en genderidentiteit heeft laten wijzigen, moet Roemenië deze wijziging dan ook erkennen en inschrijven in de geboorteakte. Dit geldt ook indien het verzoek tot erkenning van de wijziging is ingediend ná de terugtrekking van het VK uit de Unie. Tot slot overweegt het Hof dat de betrokkene niet kan worden verplicht om een nieuwe procedure tot wijziging van zijn genderidentiteit in te stellen in Roemenië, met het risico dat die tot een ander resultaat zou leiden dan in het VK. De uitspraak van het Hof is geheel in lijn met de Nederlandse inzet in deze zaak.

Vrij verkeer van vestiging

Arrest van het Hof van 4 oktober 2024, zaak C-585/22, Staatssecretaris van Financiën (Hoge Raad, Nederland)

In deze Nederlandse zaak is sprake van een kunstmatig gecreëerde leenschuld en kunstmatig gegenereerde rentelasten binnen een grensoverschrijdende groep van ondernemingen. De groepsinterne lening is wel tegen marktconforme voorwaarden aangegaan. De Hoge Raad vraagt het Hof of de vrijheid van vestiging ex artikel 49 VWEU en het beginsel van evenredigheid, mede gelet op het eerdere arrest van het Hof in de zaak Lexel (C-484/19) in de weg staan aan de Nederlandse regeling op grond waarvan renteaftrek, in deze omstandigheden, in zijn geheel wordt geweigerd. Het Hof oordeelt van niet: wanneer de schuld wordt aangemerkt als een volstrekt kunstmatige constructie, mag renteaftrek volledig geweigerd worden, zelfs als de schuld tegen marktconforme voorwaarden is aangegaan. Dit oordeel is in lijn met het Nederlandse standpunt.

Bijlage 1

In 2024 afgedane zaken met Nederlandse inbreng

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-594/18	RENV, Pharma Mar SA / Commissie	Volksgezondheid
C-541/20 t/m C-555/20	Litouwen e.a. / Europees Parlement en Raad	Vrij verkeer van diensten
C-560/20	Landeshauptmann von Wien (Regroupement familial avec un mineur réfugié)	Asiel en Migratie
C-181/21 en C-269/21	G e.a. (Nomination des juges de droit commun en Pologne)	Onafhankelijkheid van de rechter
C-283/21	Deutsche Rentenversicherung Bund	Sociale zekerheid
C-470/21	La Quadrature du Net e.a. (en lutte contre la contrefaçon)	Verwerking van persoonsgegevens
C-548/21	Bezirkshauptmannschaft Landeck	Verwerking van persoonsgegevens
C-551/21	Commissie / Raad (Signature d'accords internationaux)	Internationale overeenkomsten
C-646/21	Staatssecretaris Justitie en Veiligheid	Asiel en Migratie
C-29/22 P en C-44/22 P	KS en KD / Commissie, Raad en de Europese Dienst voor extern optreden (EULEX Kosovo)	Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid
C-118/22	Direktor na Glavna direksia "Natsionalna politsia" pri MVR – Sofia	Verwerking van persoonsgegevens
T-146/22	Ryanair DAC / Commissie (KLM II – COVID-19)	Staatsteun
C-178/22	Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano	Verwerking van persoonsgegevens
C-301/22	Sweetman	Natuur en Milieu
C-308/22	PAN EUROPE (Closer)	Landbouw

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-309/22 en C-310/22	PAN Europe (évaluation des propriétés de perturbation endocrinienne)	
C-351/22	Neves 77 Solutions	Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid
C-392/22	X	Asiel en Migratie
C-394/22	Oilchart International	Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken
C-395/22 en C-482/22	JT, Trade Express	Energie
C-406/22	Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky	Asiel en Migratie
C-451/22	RTL Nederland en RTL Nieuws	Toegang tot informatie
C-473/22	Mylan	Intellectueel eigendom
C-494/22 P	Commissie / Tsjechië (Briquets de poche)	Antidumping
C-540/22	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Détachement de travailleurs de pays tiers)	Vrij verkeer van diensten
C-549/22	Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank	Sociale zekerheid
C-585/22	Staatssecretaris van Financiën	Vrij verkeer van vestiging
C-611/22 en C-625/22	Grail/Commissie en Illumina/Commissie	Mededinging
C-624/22	BP France	Energie
C-639/22 t/m C-644/22	Inspecteur van de Belastingdienst Utrecht	Belastingen
C-658/22	Sąd Najwyższy	Onafhankelijkheid van de rechter

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-670/22	M.N. (Encrochat)	Strafrecht
C-674/22	Gemeente Dinkelland	Belastingen
C-703/22	CBR	Vervoer
C-753/22	Bundesrepublik Deutschland	Asiel en Migratie
C-782/22	XX (Contrats dits unit-linked)	Belastingen
C-4/23	Mirin	Vrij verkeer van personen
C-14/23	Perle	Asiel en Migratie
C-36/23	Familienkasse Sachsen	Sociale zekerheid
C-40/23 P	Commissie / Nederland (Appréciation de compatibilité d'une mesure non qualifiée d'aide d'État)	Staatssteun
C-66/23	Elleniki ornithologiki Etaireia	Natuur en Milieu
C-109/23	Jemerak	Sancties
C-119/23	Valančius	Nationale voordracht en benoemingen Hof
C-134/23	Elliniko Symvoulio gia tous Prosfyges en Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio	Asiel en Migratie
C-144/23	KUBERA	Omvang verwijzingsplicht nationale rechters
C-156/23	Ararat	Asiel en Migratie
C-227/23	Kwantum Nederland en Kwantum België	Intellectueel eigendom
C-330/23	Aldi Süd	Consumentenbescherming
C-380/23	Monmorieux	Belastingen
C-385/23	Finnair	Compensatie luchtreizigers
C-388/23	Golden Omega	Gemeenschappelijk douanetarief

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-405/23	Touristic Aviation Services	Compensatie luchtreizigers
C-409/23	Riverty GmbH	Consumentenbescherming
C-613/23	Herdijk	Belastingen
C-235/24 PPU	Niesker	Strafrecht
C-244/24 en C-290/44	Kaduna	Asiel en Migratie
C-387/24 PPU	Bouskoura	Asiel en Migratie

Bijlage 2

**Aanhangige zaken per 15 april
2024 waarin de Nederlandse
regering meedoet**

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-521/21	Rzecznik Praw Obywatelskich	Onafhankelijkheid van de rechter
C-225/22	C-225/22 AW „T”	Onafhankelijkheid van de rechter
C-305/22	C.J.	Strafrecht
C-769/22	Commissie / Hongarije	LHBTIQ
C-57/23	Policejní presidium	Bescherming persoonsgegevens
C-71/23 P	Frankrijk / CWS Powder Coatings	Voedsel en warenregelgeving
C-82/23 P	Commissie / CWS Powder Coatings	Voedsel en warenregelgeving
C-92/23	Commissie / Hongarije (Klubrádió)	Vrijheid van media
T-102/23	SBK Art / Raad	Sancties
C-213/23	Commissie / Nederland	Inbreukprocedure, niet tijdig omzetten richtlijn inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie
C-254/23	INTERZERO e.a.	Natuur en Milieu
T-265/23	VDK / Commissie	Visserij
C-448/23	Commissie / Polen	Rechtsstaat
C-483/23	T Trust	Sancties
C-524/23	Commissie / België	Belastingen
C-538/23	ÖBB-Infrastruktur et WESTBahn Management	Spoorwegvervoer
C-540/23 P	CIE / Covington & Burling	Eurowob
T-573/23	Positive Group / Raad	Sancties
C-600/23	Royal Football Club Seraing	Erkenning arbitraal vonnis
C-641/23	Dubers	Strafrecht

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-656/23	Karaman	Asiel en Migratie
C-662/23	Zimir	Asiel en Migratie
C-713/23	Wojewoda Mazowiecki	Gelijke behandeling
C-717/23	Bundesminister für Gesundheit	Tabak
C-748/23	Gekus	Rechtsstaat
C-767/23	Remling	Motivering rechterlijke uitspraken
C-790/23	Qassioun	Asiel en Migratie
C-795/23	Konektra	Auteursrecht
T-1180	BW / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
A-1/24	Adviesverzoek Commissie	Bevoegdheid van de Unie tot het sluiten van een luchtvervoersovereenkomst tussen Oman en de Unie en haar lidstaten
C-5/24	Pauni	Discriminatie
E-18/24	Noorwegen / Greenpeace Nordic, Nature and Youth Norway	Natuur en Milieu
C-34/24	Stichting Right to Consumer Justice et Stichting App Stores Claims	Misbruik machtspositie
C-43/24	Shipov	Burgerschap
C-48/24	Vilniaus tarptautinė mokykla	Beroepskwalificaties
C-59/24 P	Nederland / EGBA	Staatssteun
C-63/24	Galte	Asiel en Migratie
C-91/24	Aucroix	Strafrecht

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-115/24	Österreichische Zahnärztekammer	Gezondheidszorg
C-118/24	Laboratoires Eurogenerics et Theramex France	Geneesmiddelen
C-130/24	Stadt Wuppertal	Asiel en Migratie
C-147/24	Safi	Burgerschap
T-148/24	CW / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
C-150/24	Aroja	Asiel en Migratie
C-155/24	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit e.a.	Voedsel en warenregelgeving
C-166/24 P en C-167/24 P	Commissie / Ryanair (Air France herkapitalisatie)	Staatssteun
T-167/24	DG / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
T-169/24	PMC Vlissingen Netherlands / Commissie	Volksgezondheid
T-174/24	Djchem Chemicals Poland en The Goodyear Tire & Rubber Company / Commissie	Volksgezondheid
C-192/24	Air France-KLM and Société Air France	Staatsteun
C-193/24	Air France-KLM and Société Air France	Staatssteun
C-203/24	Hakamp	Vrij verkeer van personen
C-266/24 P	Commissie / Ryanair DAC e.a.	Staatssteun
C-269/24 P	Koninklijke Luchtvaart Maatschappij v Ryanair	Staatssteun
C-284/24	Criminal Injuries Compensation Tribunal e.a.	Strafrecht

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
T-284/24	Nuctech Warsaw en Nuctech Netherlands / Commissie	Interne markt
C-313/24	Opera Laboratori Fiorentini	Sancties
C-325/24	Bissilli	Strafrecht
C-338/24	Sanofi Pasteur	Consumentenbescherming
C-366/24	Amazon EU	Vrij verkeer van vestiging
C-377/24	Spanje / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-378/24	Spanje / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-381/24	Italie / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-382/24	Italie / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-391/24	Nolgers	Strafrecht
C-404/24	Dimnev	Strafrecht
C-431/24	Multan	Asiel en Migratie
C-438/24	Erakond Eestimaa Rohelised	Kandidaatstelling voor de verkiezingen van het Europees Parlement
C-456/24	Halozyme	Aanvullende beschermingscertificaat voor geneesmiddelen
C-465/24	SBK Art	Sancties
C-474/24	NADA Austria e.a.	Verwerking persoonsgegevens
C-478/24	Italie / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-479/24	Spanje / Parlement	Werving EU personeel uit specifieke lidstaat
C-480/24	Čiekuri-Shishki	Sancties

Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-481/24	E.	Handel
C-483/24	ALDI	Voedsel en warenregelgeving
T-484/24	FF / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
C-486/24	Hongarije / Parlement en Raad	Vrijheid van media
C-489/24	Safita	Asiel en Migratie
C-490/24	Stichting Koskea	Wettelijke aansprakelijkheid motorrijtuigen
T-506/24	FL / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
C-573/24	NiZzA	Erkenning opleidingen
T-587/24	GE / Europol en Eurojust	Strafrecht, verwerking persoonsgegevens
C-589/24	Almirall	Geneesmiddelen
T-607/24	SBK Art / Raad	Sancties
C-619/24	Hauptzollamt Düsseldorf	Sancties
T-656/24	European Air Charter	Compensatie luchtreizigers
C-663/24	Streamz e.a.	Vrijheid van vestiging
C-665/24	Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport	Voedsel en warenregelgeving
T-690/24	Kolinsen	Accijns
C-758/24 en C-759/24 PPA	Alace e.a.	Asiel en Migratie
C-813/24	Smartflats	Dienstenrichtlijn
C-822/24	Bluechip	Vrijheid van vestiging
C-829/24	Commissie / Hongarije	Hongaarse Soevereiniteitswet
C-830/24	Trivium Packaging Italy	Sociale zekerheid
C-842/24	DNO Yemen	Sancties

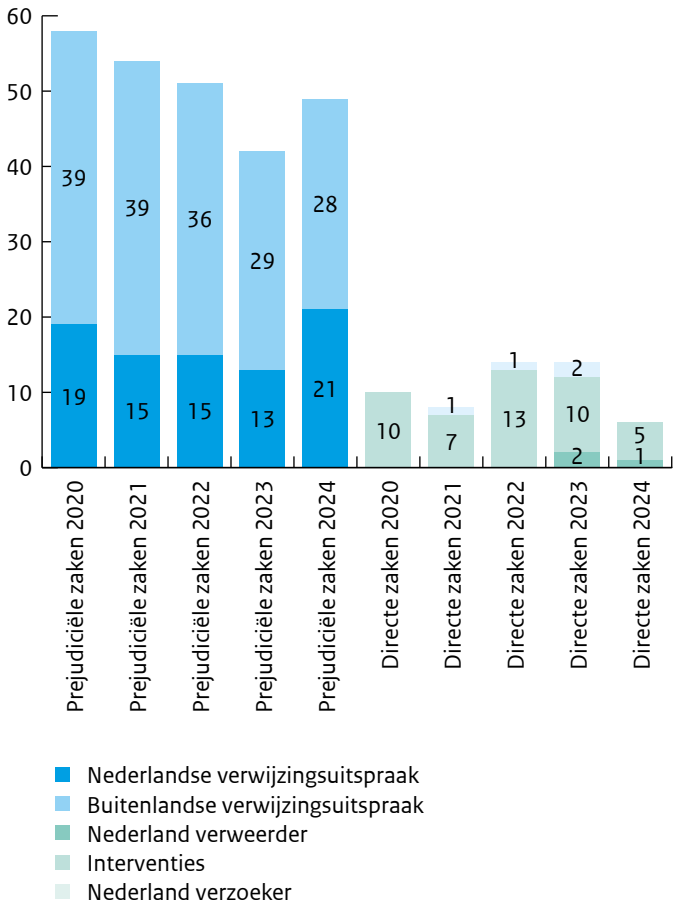
Zaaknummer	Zaaknaam	Trefwoord
C-857/24	Daa e.a.	Gemeenschappelijke regels voor de toewijzing van 'slots' op luchthavens
C-877/24	Shamsi	Asiel en Migratie
C-910/24	Calmit Hungária Mézsművek	Natuur en Milieu
C-7/25 en C-8/25	Ramadi e.a.	Asiel en Migratie
T-15/25	Nvidia / Commissie	Mededinging
C-33/25	Stichting Bloembollenkeuringsdienst	Landbouw
C-47/25	Nederland / Commissie (FresQ)	Landbouw
C-51/25	Betaal Garant	Betalingsdiensten
C-58/25	Fremoluc	Mededinging
C-132/25	M.M. Ristorazione	Intellectuele eigendom
C-147/25	Inter Rao Lietuva	Sancties
C-213/25	Commissie / Nederland	Inbreukprocedure, niet tijdig omzetten richtlijn inzake een regelgevend kader voor de overdracht en het beheer van niet-renderende kredietovereenkomsten door kredietinstellingen.
C-217/25	Wajir	Asiel en Migratie
C-218/25	Wompou	Asiel en Migratie

Bijlage 3

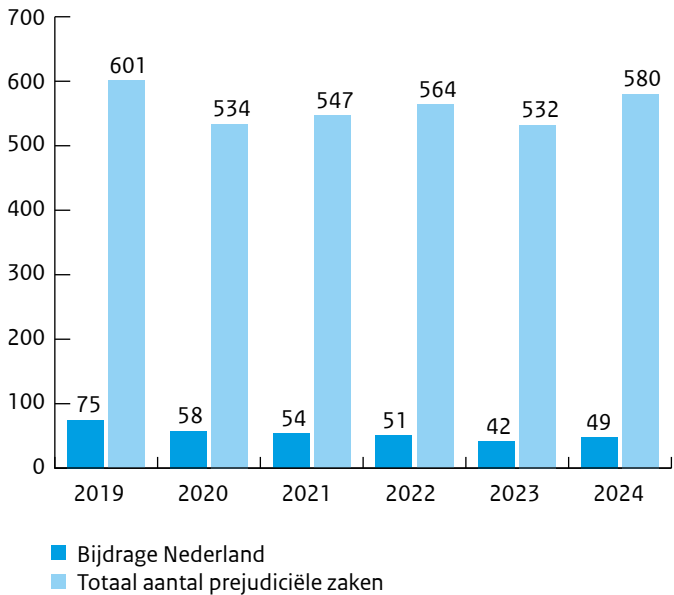
Statistieken van de Nederlandse inbreng bij het Hof van Justitie en het Gerecht in 2024

De eerste grafiek is een numerieke weergave van de in hoofdstuk 2 van dit jaarbericht besproken zaken bij het Hof van Justitie. Het gaat om zaken waarin in 2024 uitspraak is gedaan door het Hof van Justitie en het Gerecht en waaraan de Nederlandse regering een bijdrage heeft geleverd.

| 68 |

De tweede grafiek toont de relatieve bijdrage van de Nederlandse regering in prejudiciële zaken aanhangig bij het Hof van Justitie. Per jaar wordt de verhouding weergegeven tussen de afgedane prejudiciële zaken waaraan de Nederlandse regering heeft deelgenomen en het totaal aantal prejudiciële zaken dat door het Hof van Justitie is afgedaan.

[illegible]

viezen | Asiel en Migratie | Associatieverdrag Turkije | Burgerschap | Burgerlijke en handelszaken – EEX-verordening | Douane | Externe betrekkingen

Deze brochure is een uitgave van:
Het ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag
www.rijksoverheid.nl
© Buitenlandse Zaken | mei 2025
22403117

De foto op de voorpagina is afkomstig van
het Hof van Justitie.